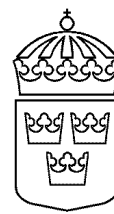

Riksdagens protokoll

1999/2000:110

Tisdagen den 16 maj

Kl. 14.00 – 16.34

Protokoll
1999/2000:110

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 maj.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1999/2000:389

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:389 av Ingrid Burman om Socialstyrelsens rättsliga råd och RMV.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 11 maj 2000

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:392

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:392 av Per Westerberg om polisens kommunikationsmöjligheter.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 11 maj 2000

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:393

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:393 av Henrik S Järrel om grupptalan.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 maj 2000.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.
Stockholm den 11 maj 2000
Justitiedepartementet
Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:402

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:402 av Siw Persson om plötslig död vid omhändertagande.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 11 maj 2000

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellation 1999/2000:373 om det svenska försvaret

Anf. 1 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Berit Andnor har frågat om regeringen i det fortsatta arbetet med att anpassa det svenska försvaret till den nya hotbilden är beredd att pröva frågan om att inlemma Försvarsdepartementets uppgifter i Utrikesdepartementet.

Jag vill inledningsvis säga att jag i stort delar den syn på den militära hotbilden som Berit Andnor redovisar i sin fråga. Direkta militära invasionshot föreligger i dag inte mot vårt land. Militära pakter står inte längre mot varandra i vårt lands omedelbara grannskap. En och en halv miljon soldater har skickats hem. Tusentals kärnvapen har dragits tillbaka.

Men även om risken för storkrig mellan Europas nationer sjunkit undan, vågar vi inte säga att freden för alltid är säkrad på vår kontinent. Kombinationen av kvardröjande rustningar och politisk instabilitet gör det nödvändigt att ha ett försvar som kan skydda oss mot hot, väpnade angrepp och krig. Dessutom behöver vi i allt högre grad hantera andra former av hot i vår omvärld, såsom konflikter inom länder, terrorism, informationsintrång och miljökatastrofer.

För att hantera de olika hoten krävs en helhetssyn på säkerheten i Sverige och i omvärlden. I regeringens säkerhetspolitiska arbete använder vi oss därför av olika instrument.

Först och främst bygger vi säkerhet genom politisk samverkan inom ett stort antal internationella organ. Merparten av dessa organ hör till Utrikesdepartementets ansvarsområde, men långt ifrån alla.

Vidare har utvecklingsinsatser i fattigare länder och en progressiv handelspolitik en långsiktigt avgörande betydelse för att öka säkerheten i världen.

Totalförsvaret utgör naturligtvis en mycket viktig komponent för att försvara Sverige mot väpnat angrepp, hävda vår territoriella integritet, bidra till fred och säkerhet i vår omvärld och stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred. För totalförsvaret har Försvarsdepartementet ett huvudansvar.

Utöver detta har särskilt Miljödepartementets arbete, som är mycket internationellt orienterat, liksom Justitiedepartementets arbete mot den gränsöverskridande brottsligheten tydliga säkerhetspolitiska inslag.

Att inordna alla politikområden som ingår i säkerhetspolitiken under ett departement är inte vare sig möjligt eller önskvärt. Däremot krävs, oavsett ansvarsfördelningen inom regeringen, en helhetssyn och att olika insatser på ett bra sätt kompletterar varandra. Utrikesdepartementet har enligt regeringsformen ett särskilt ansvar för att utrikespolitiken blir samordnad.

Jag vill framhålla att Försvarsdepartementets ansvarsområde inte är begränsat till militära insatser, varken i Sverige eller utomlands. Departementet har också ett ansvar för att hantera olika hot och risker mot det civila samhället. Vad gäller det militära försvaret är för närvarande en viktig uppgift att genomföra omställningen till det nya försvaret och ett ökat deltagande i internationell krishantering. Enligt min mening har Försvarsdepartementet en unik kompetens och organisation att klara sådana uppgifter.

Ett viktigt skäl för att ha ansvaret för totalförsvaret i ett eget departement är därtill att totalförsvaret är så omfattande att det krävs en särskild politisk nivå för att kunna ha insyn över och styra verksamheten. Totalförsvarets utgifter omfattar mer än 46 miljarder kronor och är ett av de största utgiftsområdena i statsbudgeten.

Hur Regeringskansliet är organiserat är en fråga för regeringsbildaren. Totalförsvaret har och kommer fortsatt att ha en viktig uppgift såväl här hemma som internationellt. Detta motiverar att verksamheten leds från ett fackdepartement med särskild kompetens för detta.

Anf. 2 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Först och främst vill jag tacka vice statsministern för svaret.

Jag kan konstatera att vi egentligen är helt överens i stora delar, framför allt om att det inte föreligger något militärt invasionshot mot Sverige, utan att hoten mot vår säkerhet i stället står att finna i terrorism, dataintrång och naturkatastrofer eller miljökatastrofer.

Likasa är vår säkerhet beroende på hur väl vi kan förebygga konflikter och krig i vår omvärld. Viktiga instrument i detta arbete är, som vice statsministern påpekar, vårt engagemang t.ex. i olika politiska samordnings- och samarbetsorgan som vi i internationella sammanhang deltar i. Andra viktiga inslag är naturligtvis också vårt stöd som vi ger till utveckling och demokratisering på olika sätt.

Den förändrade säkerhetspolitiska situationen ställer också krav på anpassning av det militära försvaret. Den här anpassningen har vi påbörjat 1996 genom försvarsbeslutet då, men vi har också under året, bara för några månader sedan, fortsatt med försvarsbeslutet, som togs i denna riksdag. Denna anpassning måste, enligt min uppfattning, naturligtvis fortsätta framöver.

Jag vill samtidigt betona behovet av att vi har ett totalförsvär, för att vi i en förändrad situation ska kunna försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och också hävda vår territoriella integritet.

Men i ett internationellt perspektiv har Sveriges försvarsutgifter ännu inte på långt när skurits ned i samma omfattning som i andra länder, och

Prot.
1999/2000:110
16 maj

Svar på
interpellationer

också i Nato. Fortfarande är den militära budgeten ett par gånger större än budgeten för Sveriges internationella utvecklingssamarbete.

Mot bakgrund av den förändrade säkerhetspolitiska situationen anser jag att utvecklingen bör gå mot mer konfliktförebyggande och att fredsfrämjande insatser bör göras. Detta bör också självfallet avspeglas i en förändrad organisatorisk struktur av departementen. För att få den helhetssyn som vice statsministern hänvisar till och för att den ska kunna garanteras så att vi kan göra rätt prioriteringar måste den förändrade verklighet vi lever i få effekt även på, om jag får använda uttrycket, gamla hävdvunna institutioner. Visst är verksamheten inom försvaret omfattande, men enligt min mening är just skapandet av nya strukturer det som behövs, om den nya säkerhetspolitiska situationen också ska få fullt genomslag i verksamheten.

Det är också min uppfattning att strukturförändringar underlättar för att genomföra de beslut som vi fattar i regeringen och här i riksdagen.

Min fråga till vice statsministern kvarstår efter det här svaret, om det inte i en förlängning, mot bakgrund av den förändrade situation som vi är i och de förändrade förhållanden som vi lever under, finns anledning att fundera på att se över departementsindelningen och pröva frågan på ett positivt sätt, just för att kunna garantera helhetssynen och kunna göra rätt prioriteringar framöver.

Anf. 3 TONE TINGSGÅRD (s):

Fru talman! Jag har anmält mig till den här debatten inte för att jag egentligen har någon principiellt annan syn på den militära hotbilden i fråga om Sverige eller någon principiellt annan syn på nödvändigheten av att omorganisera det svenska försvaret än vad interpellanten har. Men jag kommer till en annan slutsats som jag tycker att det är viktigt att ändå redovisa.

Vice statsministern har lämnat ett utförligt och bra svar som jag helt kan instämma i. Men jag vill ändå understryka ett par saker.

Även om vi är överens om att säkerhetspolitik består av många olika komponenter och den militära delen bara är en har de senaste årens erfarenheter visat att militära insatser behövs, hur mycket vi än kan beklaga det. Dvs. att samtidigt som hoten mot Sverige tycks bli andra, nya och mer sofistikerade behöver vi en ganska god kunskap om traditionell strid på marken. Om vi ska kunna göra de internationella insatser och fullgöra de internationella åtaganden som vi har sagt att vi vill göra behöver vi en ganska omfattande militär organisation här hemma, såvitt vi inte vill gå över till en helt annan typ av försvar.

Spännvidden mellan de här polerna – de nya hoten och det traditionella stridandet – är ju enorm. Och mellan de ytterligheterna ligger en lång rad andra uppgifter som försvaret har och som också ingick i det beslut som vi fattade i riksdagen så sent som den 30 mars. Dvs. att jag tycker att den sammansatta karaktären av uppgifterna och storleken på uppgifterna motiverar särskild uppmärksamhet och kompetens som man får inom ett särskilt departement och, för all del, inom ett särskilt utskott i riksdagen.

Sedan finns det en mer principiell invändning mot en sådan här sammanläggning. Jag tycker att det är bra med ansvarsfördelning. Jag tycker att det är bra att UD och utrikesutskottet i riksdagen har hand om Sveriges relationer med omvärlden och svenska engagemang i internationella

organ och att Försvarsmakten, Försvarsdepartementet och försvarsutskottet svarar för att man kan utföra de uppgifter som beställs. Men jag tycker inte att försvarsutskottet ska vara med och besluta vid de bord där man fattar besluten om relationerna.

När vi diskuterar den framtida europeiska krishanteringen tycker vi att det är viktigt att vi får ordning och reda i besluten. Några beslutar, andra utför. Vi pratar t.ex. om att det är väldigt viktigt att ha ett FN-mandat för fredsframtvängande åtgärder. Vi kan tänka oss att utföra en sådan uppgift i samarbete med Nato, men vi vill inte gärna se att Nato är med och beslutar om att det ska ske. På samma sätt tycker jag att det ska vara hemma. Låt UD ha hand om relationerna! Låt försvaret se till att vi kan göra det som beställs av Försvarsmakten!

Anf. 4 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Den här diskussionen har naturligtvis kommit upp genom att hotbilden när det gäller vårt lands säkerhet är annorlunda nu än tidigare. Det är vi ju alla på det klara med. Men om man ser till försvarets uppgifter har det säkerligen till detta lagts att vi nu är så mycket mera aktiva när det gäller att förebygga och försöka förhindra kriser och konflikter. Det här är naturligtvis i första hand frågor som Utrikesdepartementet handlägger i nära samarbete med Försvarsdepartementet. Men min erfarenhet som tidigare utrikesminister är att just den samordningsuppgift som UD har på det här området gör att UD har ett särskilt huvudansvar.

De här frågorna blir allt viktigare. Det har också betonats vad gäller försvaret att försvarets internationella ansvar blir alltmer väsentligt, och vi håller ju på att ställa om väldigt mycket i den riktningen också.

Min slutsats av detta är att Försvarsdepartementet behövs fortsättningsvis också, eftersom det är en speciell fackkunskap som behövs för det här, och det är ett stort politikområde att bevaka. Till detta vill jag snabbt lägga att behovet av samarbete mellan departementen – Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet – och mellan ministrarna – utrikesministern och försvarsministern – blir så mycket mer viktigt. Vi märker ju också hur det ökar hela tiden. Jag vill också säga att det är ett utomordentligt gott samarbete som förekommer just nu mellan de två departementen.

Sedan menar jag nog att det ligger en hel del i det som Berit Andnor säger. Det kan vara positivt i sig att skapa nya strukturer. Jag tror faktiskt att det också är det som man håller på med inom försvarsområdet. Inom försvaret som sådant sker det en mängd förändringar just nu för att möjliggöra att den här synen blir verklighet. Som jag har förstått det gör man också liknande förändringar inom Försvarsdepartementet, inte minst för att höja profilen vad gäller det internationella ansvarstagandet. Man försöker alltså tillgodose det som Berit Andnor är ute efter men gör det kanske på ett något annat sätt och med Försvarsdepartementet kvar.

Anf. 5 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag kan återigen konstatera att vi är överens om att det militära invasionshotet inte längre föreligger och säkert inte kommer att göra det under en ganska lång tid framöver. Det är just detta förändrade förhållande som är till grund för att den här frågan över huvud taget

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

kommer upp. Det ligger naturligtvis också till grund för de beslut som har fattats här i Sveriges riksdag när det gäller att anpassa vårt försvar till de nya förutsättningar som vi kan se.

Men det är också viktigt att se att de nya hoten och hotbilderna som vi ser framför oss kräver väldigt stora och samordnade insatser. Just det konfliktförebyggande och fredsfrämjande arbetet är ju ett område som växer i betydelse. De hot som vi ser är också av en ny sort. Det gäller det här med dataintrång. Vi såg ju bara för någon vecka sedan vilka konsekvenser en enskild person kan åstadkomma över hela världen i de datasystem som vi har. Det handlar också om naturkatastrofer, miljökatastrofer osv.

Om man nu ska se till den här helheten och kunna göra rätt bedömningar och rätt prioriteringar och kunna få en flexibel och bättre anpassning till nya förhållanden är det viktigt att se till att man följer med i hela överbyggnaden också. Det är det som är bakgrunden till min fråga. Just det här med nya strukturer ökar ändå flexibiliteten och öppenheten för att man ska få ett fullt genomslag för de beslut som vi fattar här i Sveriges riksdag.

Jag har bara en liten fundering. Är det inte rimligt att man i förlängningen – kanske inte i morgon dag men kanske om några år – funderar över den gamla departementsindelning som vi ändå har med ganska gamla uppdragna gränser för de olika ansvarsområdena? Jag undrar om inte vice statsministern ser någon som helst fördel med att möblera om mellan departementen och att luckra upp och organisera om de här gamla strukturerna. Frågan är om inte detta, precis som jag säger, på ett positivt sätt skulle understödja den förändring och den anpassning som vi just nu håller på med när det gäller det militära försvaret, där vi försöker hitta en ny inriktning. Det handlar om vårt internationella engagemang osv. Därmed skulle vi också kunna nå ett bättre resultat för att kunna svara mot de nya säkerhetspolitiska hot som vi ser finns runt omkring oss.

Vice statsministern! Det handlar kanske inte bara om Försvarsdepartementet och UD, utan det är kanske en större fråga. Det handlar om gamla strukturer och gamla institutioner och om att kunna finna de nya formerna. Men att hoten faktiskt ser annorlunda ut är vi ju helt överens om. Det handlar om hur vi på bästa sätt kan skapa goda förutsättningar för att de politiska beslut som vi fattar i denna kammare också får ett fullständigt genomslag i den verksamhet som vi bedriver. Finns det inte anledning att fundera i de här banorna?

Anf. 6 TONE TINGSGÅRD (s):

Fru talman! På den här punkten kan man naturligtvis inte annat än instämma med Berit Andnor. Det behöver uträttas väldigt mycket arbete för att komma till skott med det som vi kallar för lite mer civil krishantering och andra insatser. Det måste understrykas.

Jag är inte säker på att man hittar lösningen till det i departementsindelningen i det svenska systemet. Jag tror hellre att man ska ta fasta på de förändringar som faktiskt sker inom systemet.

Ibland kan jag kanske tycka att man även av den gamla strukturen, om vi nu ser till myndigheten Försvarsmakten, kan ha en del att lära. Den är ruskigt effektiv när det gäller att flytta fram positionerna, även i det här omdaningsarbetet. Det gör att jag tror att vi snart måste börja bli

väldigt mycket mer konkreta när det gäller den civila sidan om vi ska hålla jämna steg.

Anf. 7 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Gamla former och strukturer för hur man delar upp ansvaret för olika uppgifter får å ena sidan naturligtvis aldrig vara heliga i sig, utan måste kunna ifrågasättas, precis som Berit Andnor nu har gjort.

Å andra sidan är det heller inget egenvärde i att ruska om en organisation. Man måste ganska precist veta varför.

Just försvaret tror jag, genom den mycket kraftiga omställning som den organisationen som sådan är inne i, har tvingats skapa så mycket av nya former och strukturer för sitt arbete att man nog kan vara föregångare för väldigt många andra, precis som Tone Tingsgård sade. Jag tror faktiskt att det också gäller Förvarsdepartementet i hög grad.

I Regeringskansliet har Göran Persson som regeringsbildare visat att han inte är rädd för att skapa nya strukturer, men det man ska göra ska vara sakligt motiverat. Jag tror ändå att det allra viktigaste i den här frågan, för att ordentligt leva upp till det vi behöver göra vad gäller internationellt ansvarstagande på försvarsområdet och det utrikespolitiska området, är att det är ett gott samarbete mellan Förvarsdepartementet och UD. Det är det vi måste se till att det fortfar att vara. I dag är det på det sättet, och så ska det vara fortsättningsvis också.

Anf. 8 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag vill understryka att det naturligtvis inte finns något egenvärde i att strukturera om och organisera om. Syftet ska naturligtvis vara att man i en ny och förbättrad struktur på ett bättre sätt kan uppnå de mål som vi lägger fast i de beslut som fattas i denna kammare. Självklart ska det vara på det sättet.

Det är ändå min tro att förändringen att föra över Förvarsdepartementet till Utrikesdepartementet är en fråga som inom ett par år kommer att komma upp till diskussion och kanske dessutom förverkligas.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1999/2000:345 om asylärenden

Anf. 9 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Karin Enström har ställt fyra frågor till utrikesministern med anledning av att Storbritannien gjort förändringar i sin utlänningslagstiftning.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vad avser Karin Enströms första fråga om vilka kontakter utrikesministern tagit med sina brittiska kolleger för att hindra detta beslut kan jag säga att Sveriges inställning är att vi i största möjliga mån ska ha likartade regler på det asyl- och migrationspolitiska området inom EU. Ett sådant harmoniseringsarbete pågår också, inom ramen för Amsterdam-

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

fördragets genomförande. Området för harmonisering är stort, och ännu befinner sig arbetet i ett inledande skede.

Fram till dess att vi enats om bindande EG-rättsliga instrument på det här området är alla stater fria att själva avgöra vilken lagstiftning de önskar införa. Detta sker givetvis inom ramen för de internationella åtaganden varje EU-land gjort. En medlemsstat kan således inte införa bestämmelser som skulle strida mot t.ex. den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna eller Europadomstolens praxis.

För ordningens skull ska jag också nämna något om Storbritanniens särskilda ställning inom EU på det här området, som framgår av ett protokoll till Amsterdamfördraget. I protokollet förklarar man att man står utanför samarbetet på det asyl- och migrationsrättsliga området, men där sägs samtidigt att man ändå kan delta i ett beslut om man så önskar. Den möjligheten kommer också att utnyttjas inom det asylrättsliga området.

Vad gäller vår nationella asylpolitik ligger den fast, och den kommer även fortsättningsvis att präglas av rättssäkerhet och humanitet. I detta ligger bl.a. den självklara rätten att kunna överklaga ett negativt beslut avseende en ansökan om asyl och goda mottagningsförhållanden för asylsökande. Att få till stånd likartade villkor inom EU för mottagande av asylsökande är en viktig fråga för oss, och vi arbetar för så goda minimistandarder som möjligt. Vi betonar att det ska röra sig om minimistandarder, eftersom vi inte vill riskera en försämring av de svenska villkoren.

När det gäller Karin Enströms fråga om vilka åtgärder vi tänker vidta för att förmå den brittiska regeringen att ändra inriktningen på den politik den för, har jag indirekt redan svarat på denna; Sverige arbetar aktivt för att vi inom EU ska nå fram till gemensamma minimiregler för mottagandevillkor och asylprocedurer som håller hög standard. Jag vill alltså understryka att vi från svenskt håll är måna om att dessa regler inte byggs upp runt en minsta gemensam nämnare, utan att de håller hög nivå. Dessa två områden inom asylpolitiken, mottagandevillkor och asylprocedurer, tillhör även dem vi valt att prioritera inför och under vårt ordförandeskap.

Avslutningsvis, som svar på Karin Enströms sista fråga, kan jag meddela att någon samfällad internationell aktion mot Storbritannien inte är aktuell.

Anf. 10 KARIN ENSTRÖM (m):

Fru talman! Till att börja med vill jag tacka bistånds- och integrationsministern för svaret. Jag hoppas och tror att vi är överens om det olyckliga i att Storbritannien har skärpt reglerna för asylsökande i syfte att försämra Storbritanniens rykte som lätt att komma in i för flyktingar och därmed också avskräcka asylsökande.

I den här frågan kan jag ändå inte låta bli att dra paralleller med Österrike. Varför ska inte alla länder inom EU behandlas lika när vi vädrar främlingsfientlighet och rasistiska tendenser i ländernas politiska ledning? I fallet Österrike har EU:s regeringar inlett en politisk bojkott för att man befarat att FPÖ:s regeringsmedverkan skulle kunna leda till inhumanare flykting- och invandrarpolitik. Hittills har vi inte sett något sådant i den faktiska politiken.

I fallet Storbritannien ser vi nu reella församringar för flyktingar och asylsökande. Det borde väl ni i regeringen verkligen se till att hela EU också reagerar på. Återigen vill jag därför fråga bistånds- och integrationsministern varför inte någon samfällad internationell aktion mot Storbritannien är aktuell.

Jag skulle också vilja få ett mer detaljerat svar, även om jag inser att det är sådant som sker på diskret nivå, på om utrikesministern eller statsministern har vidtagit några åtgärder för att förmå partikollegan Blair att riva upp de faktiska beslut han fattat och ändra inriktningen på den politik han för.

Anf. 11 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Som svar på Karin Enströms första fråga om parallellen mellan Österrike och Storbritannien vill jag hävda att den parallellen inte går att dra. Det går mycket tydliga ideologiska skiljelinjer mellan Österrike och i det här fallet de 14 andra medlemsstaterna i EU.

Sedan vill jag också säga att jag inte kommer att diskutera detaljer i den brittiska utlänningslagstiftningen i den här kammaren. Men så mycket har jag erfärut, att det uppenbarligen är problem i Storbritannien med mycket stora ärendebalanser. Man har ansträngt sig för att hitta olika sätt att behandla ärenden på ett snabbare sätt. Det är vad jag har inhämtat.

Men, som sagt, jag kommer inte att gå in på några ytterligare detaljer när det gäller den brittiska lagstiftningen.

Det vi arbetar för och som också är viktigt att understryka med tanke på den fråga som gällde kontakterna mellan Sverige och Storbritannien och kontakterna över huvud taget mellan medlemsländerna är naturligtvis att de är många. Jag kommer själv att besöka London och träffa min kollega och medarbetare till honom under hösten för att diskutera det som jag nämnde i mitt svar, som är högt prioriterat för oss, nämligen villkoren för asylsökande och villkoren för mottagande. Vi ligger i Sverige på en hög nivå, och den svenska drivkraften inför och under vårt ordförandeskap är att vi i den harmoniseringsprocess som nu pågår också ska kunna få höga och goda minimistandarder.

Anf. 12 KARIN ENSTRÖM (m):

Fru talman! Det gläder mig att höra att bistånds- och integrationsministern kommer att ta upp frågorna vid kontakter senare i höst. Jag blir glad att höra det. Det är det som är en av de stora finesserna med den europeiska unionen, nämligen att vi förhoppningsvis har en gemensam värdegrund som vi utgår från när vi för politik.

Det är viktigt att när vi då ser att länder bryter av mot sådant som vi tycker är en klok asyl- och flyktingpolitik protestera och tala om det för landet – även om det inte går att styra åt någon annan. Utan att vara tjugig vill jag ändå fråga ministern om ni hittills har gjort några sådana ansträngningar.

Anf. 13 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Den diskussion som pågår inom rätts- och inrikesrådet, det ministerråd som hanterar flykting- och asylpolitiken, är ju naturligtvis det främsta arbetssättet att kunna föra frågan om ett genomförande av Amsterdamfördraget vidare. Där förs, som säkert Karin Enström förstår,

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

i olika utsträckning formella och informella samtal. EU-samarbetet ger oss mycket goda möjligheter att successivt arbeta för en ökad harmonisering av flyktingpolitiken inom EU. Det är därför som vi ser fram emot vårt svenska ordförandeskap som en möjlighet att intensifiera arbetet, samtalen och samtalet mellan oss.

Anf. 14 KARIN ENSTRÖM (m):

Fru talman! Jag förstår att bistånds- och integrationsministern inte vill diskutera paralleller mellan Österrike och Storbritannien. Det finns mycket som inte är tillämpligt när det gäller att jämföra de två företeelserna. Men detta kanske visar att det i hastigt mod fattade beslutet, hotet mot Österrikes blivande regering, kanske inte var så genomtänkt som det skulle ha varit. Jag vill tacka för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1999/2000:358 om läkare utan uppehållstillstånd

Anf. 15 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Ulla-Britt Hagström har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att hjälpa invandrade läkare utan permanent uppehållstillstånd i Sverige att få sin läkarprofession validerad för att komplettera till svensk legitimation.

Jag utgår från att frågan avser personer som inte omfattas av EU:s gemensamma arbetsmarknad. Inom unionen råder ju fri rörlighet och ömsesidigt erkännande av utbildningsbevis.

Ulla-Britt Hagströms fråga kan däremot avse personer med olika typer av tidsbegränsade uppehållstillstånd. Dessa har vanligen rätt att arbeta här, i vissa fall kan det vara själva avsikten med vistelsen. För läkare som avser att arbeta tillfälligt här är det en förutsättning att de kompletterar sin utbildning och förvärvar svensk legitimation.

Sverige har en reglerad invandring. Det råder en bred uppslutning kring denna princip. För att få arbeta i Sverige krävs permanent uppehållstillstånd eller arbetstillstånd som ett led i den reglerade invandringen. För vissa yrken kan därutöver andra typer av krav tillkomma, t.ex. för läkare som måste ha legitimation. Sådana krav har dock inte med invandringpolitiken att göra.

Ett av flera skäl till den reglerade invandringen är behovet att kontrollera tillströmningen av utländsk arbetskraft till den svenska arbetsmarknaden. Svenskar, nordbor och här bosatta utlänningar ska i första hand ges arbetstillfällen.

Möjligheter att tillgodose arbetsmarknadens behov måste också beaktas i de sektorer där efterfrågan på arbetskraft är stor. Efter en arbetsmarknadsprövning kan arbetstillstånd ges om det råder brist på ett område. Även permanent uppehållstillstånd skulle kunna vara aktuellt om arbetstagare med den utbildning och erfarenhet som behövs i ett visst fall inte finns att tillgå i Sverige. AMS har fått i uppdrag att i samråd med

arbetsmarknadens parter klarlägga i vilka fall permanent uppehållstillstånd bör kunna beviljas.

Jag har i mitt svar till Ulla-Britt Hagström den 29 mars nämnt två projekt som syftar till att hjälpa invandrade läkare med uppehållstillstånd att börja utöva sitt yrke i Sverige. Socialstyrelsen har ett reguljärt ansvar för att tillhandahålla kurser i bl.a. sjukvårdssvenska och medicinallagstiftning för dem som önskar få svensk legitimation. I mån av behov och resurser upphandlar också länsarbetsnämnderna olika typer av kompletterande utbildningar för utländska läkare. Socialstyrelsen prioriterar resurserna till de utländska läkare som Invandrarverket redan beviljat uppehållstillstånd. Regeringen har i den ekonomiska vårpropositionen aviserat ytterligare satsningar på detta område.

Låt mig avslutningsvis säga att jag anser det vara av största vikt att invandrares kompetens och utbildning tas till vara, såväl för den enskilda människan som för det svenska samhället.

Anf. 16 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill tacka bistånds- och integrationsministern för svaret på min interpellation. Det handlar givetvis om en principdiskussion, eftersom vi inte kan diskutera enskilda personer i riksdagen. Jag vill ändå förklara för statsrådet Maj-Inger Klingvall att det exempel jag utgått ifrån är en läkare från Armenien med utbildning i Moskva. Hon har utfört sin profession som gynekolog under tio år i sitt hemland. Under 18 månader har hon levt på månadsvisa uppehållstillstånd i Sverige. Hon behärskar svenska språket hyfsat. Då hon inte har permanent uppehållstillstånd kan hon inte få sin kompetens validerad till svensk läkarlegitimation.

Problemet är inte bara hennes. Problemet framstår som ganska ologiskt i ett län som letar läkare i Spanien och Tyskland. Det framstår också ologiskt med tanke på att var tredje läkare som 1999 fick svensk legitimation har utbildning i andra länder. Till den fråga jag ställde till statsrådet i mars fick jag svaret att det i Stockholm och Malmö finns projekt som syftar till att hjälpa de invandrade läkare som finns i landet att börja utöva sitt yrke i Sverige. Om denna läkare nu fått intyg från primärvårdsledning att professionen behövs, borde det vara ett bärande skäl för att inte genomföra en utvisning.

Fru talman! Statsrådet svarar att en arbetsmarknadsprövning kan vara en möjlighet för att klarlägga i vilka fall permanent uppehållstillstånd bör kunna beviljas. Länsarbetsnämnderna kan också upphandla utbildningar för utländska läkare. Statsrådet anser det också ytterst viktigt att invandrares kompetens tas till vara.

Jag inser att statsrådet inte här och nu kan svara på en enskild situation. Från ett svar på en fråga från mars 1999 i regionfullmäktige, Västra Götaland, vill jag citera följande: "Genom att utländska läkare snabbare får tillträde till den svenska sjukvårdsarbetsmarknaden kan de också bidra till ett bättre och ur etnisk synpunkt bättre omhändertagande av våra patienter med utländsk bakgrund samtidigt som det betyder mycket ur såväl individuell som integrationssynpunkt att läkaren får verka inom sitt yrke." Flerspråkighet och mångkulturell kompetens är alltså en merit.

Enligt Socialstyrelsens statistik fick 1 083 personer svensk läkarlegitimation förra året. Av dem hade 341 utländsk utbildning, och därav kom

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

omkring 120 kom från övriga Norden. Antalet läkare från länder utanför EU har varit relativt konstant med 140 läkare per år.

Fru talman! Jag håller givetvis med statsrådet om att principen måste vara en reglerad invandring och att huvudregeln är att tillstånd ska sökas före inresan till Sverige. Jag vill ändå fråga om det inte skulle kunna vara en förmildrande omständighet att tiden i Sverige redan uppgår till två år och att yrkeskompetensen för regioner där denna och andra personer bor är mycket eftertraktad.

Anf. 17 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Ulla-Britt Hagström har tagit upp en fråga som handlar om en viss yrkeskategori där det uppenbarligen på sina håll i landet finns en brist. Den naturliga slutsatsen kan vara frågan om varför dessa personer inte kan få ett permanent uppehållstillstånd. Men jag tycker ändå det är viktigt att reda ut vad vår lagstiftning säger i detta fall.

När en ansökan om uppehållstillstånd prövas är utgångspunkten de skäl som åberopas i ansökan. Om man söker asyl därför att man bedömer att man har det behovet av skydd är det också det som ska avgöra om den personen får möjlighet att stanna i Sverige – inte behovet på arbetsmarknaden.

Är det så att det bedöms att det finns ett skyddsbehov och personen får ett permanent uppehållstillstånd står det sedan förstås den personen fritt att söka arbete eller att komplettera sin utländska utbildning. De utländska läkare som redan finns i Sverige prioriteras när resurserna för att komplettera deras läkarutbildning fördelas.

Huvudregeln när det gäller att få ett arbetstillstånd i Sverige är att bedömningen görs innan inresan till Sverige. Detta var en huvudregel som infördes bl.a. för att undvika att personer först tog sig till Sverige och därefter fick vänta, ibland kanske långa tider, medan myndigheterna beslutade i ärendet. Detta var inte någon önskvärd situation.

Sedan vill jag också säga något som har mera direkt anknytning till Ulla-Britt Hagströms fråga. Enligt vår utlänningslag finns det fortfarande möjlighet att göra undantag från den huvudregel för asylsökande som finns här. Det innebär att det är ansvariga myndigheter som i det enskilda fallet ändå till slut kan avgöra om en arbetsmarknadsprövning ska göras eller inte. Där spelar naturligtvis också anknytning en roll och vägs in som en faktor i dessa avgöranden.

Anf. 18 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag förstår helt svaret från bistånds- och integrationsministern. Jag lämnar i princip samma svar till personer som vänder sig till mig i denna fråga. Det är väldigt logiskt. Vi kan inte blanda ihop invandringspolitik, yrkeskategorier osv. Vad gäller alla som är i behov av skydd är det humana att det inte ska ha betydelse vad man har för yrke. Jag är helt införstådd med detta. Jag förstår att kraven på legitimation inte har med invandringspolitiken att göra och att den fria rörligheten endast gäller EU-länder.

Jag vill ändå lyfta fram debatten. AMS uppdrag att i samråd med arbetsmarknadens parter klargöra i vilka fall permanent uppehållstillstånd kan beviljas är intressant. Jag förstår att Socialstyrelsen prioriterar resurser till de utländska läkare som Invandrarverket redan har beviljat uppe-

hållstillstånd. Jag tycker dock att den tid som en läkare har vistats i Sverige och språkkunskaperna också måste vara en värdemätare när det gäller möjligheten.

Fru talman! Landstingsvärlden nr 11 redovisar att läkarbemanningen minskade i nio landsting under 1999. Storstäderna lyckas bättre med rekryteringen, medan glesbygden tappar läkare. Läkarna blev knappt 400 fler förra året, men nästan hela ökningen fördelar sig på de sex landsting och regioner där nya läkare utbildas.

Västra Götaland har fortfarande minst 200 vakanser på läkarsidan. Ibland hör man siffran 300. Närheten till Norge, där 600 legitimerade svenska läkare nu arbetar, är en hämsko för regionen. Jag ser givetvis fram emot utökningen av antalet nybörjarplatser med 200 inom läkarutbildningen. Det är inte en dag för tidigt. Läsåret 1998/99 antogs, såvitt jag vet, 768 personer till läkarutbildningarna, och det räcker inte.

Men det behövs också en attitydförändring när det gäller att ta till vara invandrares unika kompetens och erfarenheter.

Fru talman! Det är också så att personer med utvisningshot prövas individuellt. Då borde det inte finnas konflikter på grund av rättviseskäl mellan olika grupper – humanitära skäl eller dylikt – eftersom import av läkare just i detta område pågår för fullt. Behovet av läkare och deras kompetens skulle kunna vara avgörande faktorer för varje område.

Jag vill vara envis och ställa ytterligare en fråga till statsrådet Maj-Inger Klingvall. Hur ska jag förklara att en läkare som kan svenska måste avvisas, medan läkare i kampanjer lockas till Sverige? Man sätter undan 100 000 kr per läkare för utbildning i svenska, och det anses väldigt billigt och bra när det gäller att få tillgång till kompetenta läkare i framtiden inom den region där jag bor och arbetar.

Anf. 19 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Jag tror ändå att det är viktigt att i denna diskussion understryka att bedömningen av behovet av arbetskraft är en fråga för arbetsmarknadsmyndigheterna och inte för Invandrarverket och Utlänningsnämnden. Det förefaller också som att Ulla-Britt Hagström är väl införstådd med detta faktum.

Jag skulle kanske ändå önska att vi breddar denna diskussion något och också faktiskt slår fast att vi står i en lite ny situation, där vi också nu börjar diskutera annan invandring på ett sätt som vi inte har gjort tidigare eller snarare på mycket länge. Invandrarverket har fått i uppdrag att titta just på hur man bedömer ansökningar om arbetstillstånd. Hur ser praxisen ut därvidlag, och hur ser situationen ut? Vi har också en grupp som nu finns inom Regeringskansliet, som också har börjat fundera när det gäller dessa frågor om annan invandring.

Jag upplever ändå att vi nu står i ett spännande skede, som vi inte riktigt vet slutet på ännu men där det är viktigt, tror jag, att vi just breddar diskussionen kring dessa frågor.

Möjligheterna att tillgodose arbetsmarknadens behov måste naturligtvis beaktas just i de sektorer där efterfrågan på arbetskraft är stor. Även permanent uppehållstillstånd ska kunna vara aktuellt om arbetstagare med den utbildning och erfarenhet som behövs i ett visst fall inte finns att tillgå i Sverige. Arbetsmarknadsstyrelsen har fått i uppdrag att i samråd

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

med arbetsmarknadens parter klarlägga i vilket fall som permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

Så ser läget ut i dag. Men som jag sade befinner vi oss också i ett skede då det är aktuellt att påbörja en ny diskussion.

Anf. 20 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag är egentligen helt ense med statsrådet Klingvall. Jag tyckte inte riktigt att jag fick ett svar som var tillräckligt när jag skrev frågan i mars, men jag tycker att denna diskussion har lett till en öppning.

Jag ser fram emot att det kan bli en förändring på detta plan och att man i den enskilda bedömningen ska kunna bedöma personens kompetens och se till det arbetsmarknadsbehov som finns. Det skulle vara ganska logiskt att resonera på det sättet, men samtidigt har man kampanjer för att rekrytera läkare från andra länder. Det tar en tid innan man har gett dem en bild av svensk kultur och innan de har fått den träning i språket som de behöver.

Jag ser fram emot detta och tackar ministern för den öppenhet och positiva hållning som hon har i dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1999/2000:397 om bistånd till Guinea-Bissau

Anf. 21 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Marianne Andersson har med anledning av utvecklingen i Guinea-Bissau frågat mig om regeringen är beredd att i budgetpropositionen ompröva sin inställning och föreslå ökat stöd till Guinea-Bissau. Hon ställer också en allmän fråga om hur regeringen avser stödja länder som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter.

Jag är inte beredd att föregripa arbetet med budgetpropositionen och den samlade bedömning av utvecklingssamarbetet som den måste bygga på.

Interpellanten befarar att det svenska stödet till Guinea-Bissau ska upphöra. Så är inte fallet. Utvecklingssamarbetet med Guinea-Bissau kommer att fortsätta i förändrad form som förhoppningsvis bättre än tidigare möter landets behov. Sverige eftersträvar en starkare närvaro i hela Västafrika och ett närmare samarbete med flera andra länder i regionen. Detta uttrycktes klart i regeringens riktlinjer för en ökad satsning på Västafrika, som beslutades i maj 1999. Samarbetet med Guinea-Bissau kommer efter år 2000 att ingå i en samlad strategi för hela Västafrikasamarbetet, och medlen tas ur det regionala anslaget i stället för en landram.

Enligt regeringens riktlinjer för år 1999–2000 koncentreras det svenska stödet till fredsfrämjande insatser, återuppbyggnad, demokrati och mänskliga rättigheter. Dessa mål kommer att gälla även efter år 2000. Sverige planerar också stöd till ekonomiska reformer i syfte att hjälpa landet att hantera sin skuldbörda. Det ger dessutom landet självt möjlighet att anpassa stödet till landets behov. Andra områden som kan

bli aktuella är stöd till undervisning, hälsa samt kapacitetssupplegning i skuldhanteringsfrågor.

Utformningen av det framtida stödet är dock beroende av att den nytillträdde regeringen i Guinea-Bissau förmår formulera en ny utvecklingspolitik, vilket ännu inte skett fullt ut. Efter de väl genomförda parlaments- och presidentvalen måste regeringen visa tydliga prov på demokratisk samhällsstyrning. Militären måste också klart visa att den avstår från politiska maktambitioner.

Interpellanten hävdar att inga kontakter tagits av den nya ambassaden i Dakar. Det stämmer inte. Ambassaden har nära kontakt med den svenske representanten i Bissau, som är direkt underställd ambassaden. Den personen är utsänd från Sida och kommer att arbeta i landet året ut. Efter år 2000 kommer utvecklingssamarbetet att handläggas av en utsänd vid ambassaden i Dakar. Diplomatiska kontakter på ambassadörsnivå kan inte tas förrän ambassadören i Dakar överlämnar sina kreditivbrev till den guineanske presidenten, vilket beräknas ske inom kort.

Regeringen instämmer i interpellantens uppfattning att vårt bistånd måste vara strategiskt, främja en långsiktig demokratisk utveckling och bidra till att bekämpa fattigdom. Det är metoderna för att uppnå detta som vi i dialog med Guinea-Bissaus regering och civila samhälle nu kommer att utveckla.

Så till interpellantens andra fråga. Den svenska regeringen stöder naturligtvis länder som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter. Respekt för demokratiska principer och mänskliga rättigheter väger tungt när Sverige överväger utvecklingssamarbete till ett land, och demokratifrämjande insatser är ett bärande tema i många svenska samarbetsländer. Enligt Sidas årsredovisning för år 1999 gick 65 % av Sidas disponibla medel, eller 5,1 miljarder kronor, till insatser med demokratifrämjande inslag. På grund av begränsade resurser måste det svenska demokratistödet användas så strategiskt som möjligt. I Guinea-Bissau, liksom i andra länder med vilka Sverige en gång inlett ett utvecklingssamarbete med landdramar, måste det finnas utrymme för ett förändrat samarbete i nya former.

Anf. 22 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag vill tacka så mycket för svaret. Men jag tycker att det är ganska lamt och inte andas en verklig vilja att göra något för att ta vara på den bräckliga demokrati som nu finns.

Jag kan hålla med om två saker.

Det första är förhoppningen att biståndet ska bli bättre än tidigare. Det andra är att det måste finnas utrymme för bistånd i nya former. Det är klart att det har jag ingenting emot.

Däremot finner jag inte mycket i svaret som pekar på att biståndet verkligen ska bli bättre. Det ska skötas från Dakar, får vi höra. Blir det bättre för att vi inte har någon person på plats? Att det ska bli bättre får vi verkligen hoppas, vilket också är ministerns förhoppning.

Vi har ju faktiskt en mångårig tradition av samarbete med Guinea-Bissau och därför ett stort ansvar att också stödja landet nu när man av nästan egen kraft tar de första stapplande stegen mot demokrati.

Vi har gett bistånd till en hel del stora projekt som senare lades ned. Många av dem hade stora brister. T.ex. fanns det ett landsbygdsutveckl-

Prot.

1999/2000:110

16 maj

*Svar på
interpellationer*

ingsprogram på 80-talet som lades ned, eftersom man inte kunde spåra något mätbart resultat av det. Någon analys av orsaken till det dåliga resultatet vet jag inte om man gjorde. Såvitt jag vet gjordes inte någon sådan. Jag kan bara påpeka att under den tiden ökade producentpriserna med två tre gånger för bönderna. Konsumentpriserna sexdubblades och insatsvarupriserna tiodubblades. Det var alltså inflationen som gjorde att jordbruksverksamheten inte fungerade. Detta är ett exempel.

Jag undrar: Hur kommer biståndet att se ut? Vilket samarbete vill Sverige egentligen ha? Hur ska vi leva upp till det ansvar som vi faktiskt har för detta lilla fattiga land? Vilket budskap ger vi landet i denna strategiskt mycket känsliga situation? Vilken dialog finns med landet nu? Man kan ju inte vänta till årsskiftet. Jag hoppas att det inte blir så, men det framgår inte av svaret.

Det budskap som finns i svaret är att landet först måste visa tydliga prov på demokratisk samhällsstyrning; man måste bli ännu bättre än vad man är just nu, och att militären ska avstå från politiska maktambitioner. Det är klart att vi tycker det. Men hur ska de åstadkomma detta?

Grannlandet Kap Verdes utrikesminister besökte utrikesutskottet kl. 14 i dag. Jag frågade honom då vilka hinder han ser för fredlig och demokratisk utveckling i Guinea-Bissau och vad det internationella samfundet kan göra. Han svarade: Det största hindret är den katastrofala sociala situationen, analfabetismen, avsaknaden av sjukvård, över huvud taget den situation som människorna lever i. Det gör att det är en explosiv situation.

Vi vet att det finns vapen kvar. Att armén spelar en alldeles för aktiv roll är vi helt överens om. Men hur ska en demokratiskt vald president utan några som helst resurser kunna klara av detta om världssamfundet vänder landet ryggen? Det är det som jag tycker är den viktigaste frågan.

EU ställer egentligen inte heller upp, trots att man har lovat att ställa upp när landet har haft demokratiska val. Världssamfundet vänder detta lilla land ryggen, och det tycker jag är alldeles oacceptabelt. Sverige bör arbeta mycket aktivt för att påverka EU. Vi bör ta mycket större ansvar själva och inleda en aktiv dialog och tydligt visa att vi stöder landet – inte vänta på budgetpropositionen.

Anf. 23 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Vi talar om biståndet för i år, och jag tänkte berätta lite mer om det. Vi kan också tala om biståndet för nästa år, och det är biståndet för nästa år som vi nu ska ta ställning till i budgetpropositionen.

Jag har några reflexioner efter att ha lyssnat till Marianne Andersson.

Det pågår naturligtvis en dialog med det här landet eftersom vi ju har kontakter via ambassaden. Men vi har också en person utsänd från Sida som finns i landet.

När det gäller frågan om EU är det så att EU har återupptagit sitt stöd till Guinea-Bissau.

Hos den svenska regeringen kvarstår uppfattningen att det svenska samarbetet med flera länder i Västafrika ska utvidgas. Stödet till Guinea-Bissau följer för 1999 och 2000 regeringens riktlinjer och ska sedan uppgå i det regionala anslaget. Som jag sade i mitt svar är det för tidigt att uttala sig om den exakta omfattningen av stödet till Guinea-Bissau

efter år 2000. Det beror naturligtvis på om Guinea-Bissau kan presentera projekt som bedöms som hållbara och ändamålsenliga.

Sedan kan jag generellt säga att Sverige avser att fördela medlen på fler behövande länder och att medlen är begränsade. Sverige har dock inte svikit några löften från givarkonferensen som ägde rum i Genève förra året, utan vi står fast vid vad som beslutades i riktlinjerna för 1999/2000. Sammanlagt betalades 47 miljoner kronor ut 1999, varav en stor del utgjordes av valstöd och demokratiinsatser.

I år kommer först och främst 16,2 miljoner att betalas ut. Till detta kommer ytterligare 25–40 miljoner att betalas ut av Sida, bl.a. i skuld-lättnader. Och hittills har, såvitt jag har erfarit, 5 miljoner kronor betalats ut i år.

Men vad vi väntar på är en hållbar utvecklingsplan från Guinea-Bissaus regering. Det är väldigt viktigt att vi får en sådan för att kunna ta ställning till den exakta omfattningen av det fortsatta stödet.

Anf. 24 TALMANNEN:

Jag får på förekommen anledning påminna om att man här i kammaren inte får ha med sig mobiltelefoner eller annan utrustning som kan störa överläggningarna.

Anf. 25 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Det är ju bra att det stöd som biståndsministern räknar upp finns. Det är naturligtvis också bra att vi väntar på projekt för hållbar utveckling. Men jag tror att det är viktigt med samarbete under tiden när det är ett så känsligt läge. Det är verkligen ett oerhört känsligt läge. Och vi hörde ingenting om att man ska se till att man införlivar soldater i det civila samhället. Vi har på så många ställen, inte minst i Afrika och inte minst i Kongo Kinshasa och Kongo Brazzaville som vi hade en debatt om nyligen, sett hur stort och svårt det problemet är. Och om man kan hjälpa till med sådana saker, så tror jag också att man hjälper till så att den positiva utveckling som ändå finns fortsätter. Det är just sådana strategiska saker som jag känner att vi kan göra.

Att jag är så engagerad i den här frågan beror på att jag känner att i ett litet land som Guinea-Bissau har Sverige, som också är ett litet land, så stora möjligheter att faktiskt nå resultat, att förändra utvecklingen och att göra någonting som leder framåt. Det är ett litet land där vi kan åstadkomma resultat. Därför känner jag att vi bör ta ett särskilt ansvar just för detta lilla land.

Sedan kan jag inte låta bli att göra en reflexion. Vi ställer starka krav på Guinea-Bissau. Jag tycker också att man ska ställa mycket starka krav på demokrati och *good governance*, som man brukar säga, när det gäller utvecklingssamarbete med inte minst länder i Afrika, så mycket problem som det finns där. Men det är lite konstigt när man här kräver ganska mycket innan man går in i en tydlig dialog. I t.ex. Etiopien däremot är det lite svårare att avbryta eftersom vi har ett stort samarbete där. Etiopien befinner sig faktiskt i krig och utökar och trappar upp det krig som man för mot Eritrea. Och där tycker jag att man ska vara mycket tuffare.

Jag tycker att vi lite grann ger dubbla signaler till olika länder i Afrika när det gäller hur man arbetar för demokrati och fred och hur man har ett gott styre, som man ska säga i stället för *good governance*. Detta

Prot.

1999/2000:110

16 maj

Svar på
interpellationer

stämmer inte riktigt för mig. Jag tycker att Sverige bör bli mycket mer aktivt när det gäller dessa små länder som verkligen försöker.

Anf. 26 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Det är alltid en fråga om att göra en bedömning av i vilken situation som ett land befinner sig i och hur man bäst kan stödja en positiv utveckling. Vi har ju från svensk sida alltid varit måna om att hålla i gång en dialog med länder.

När man lite grann tittar på vad som har hänt i Guinea-Bissau finner man att en ny regering tillsattes efter val som bedömdes som fria och rättvisa enligt demokratiska principer. Men samtidigt ligger det naturligtvis i medvetandet att detta land har genomgått en lång period av instabilitet, av inbördeskrig och av militärstyre. Erfarenheter från andra länder visar också att det tar tid att gå från en sådan situation till full stabilitet och demokratiskt samhällsstyre. Det gör naturligtvis att man mycket noga måste pröva på vilket sätt man kan stödja en långsiktig och positiv utveckling.

Det som jag nu tycker är viktigt är att vi avvaktar den här planen från Guinea-Bissaus regering och att vi naturligtvis också vill se prov på en demokratisk stabilitet under en viss period. Det är viktigt vid övervägandena av hur det långsiktiga samarbetet ska se ut. Självklart påverkar det också den svenska synen på det fortsatta samarbetet med Etiopien. Det kommer naturligtvis att avgöra även hur det kommer att se ut fortsättningsvis med tanke på det som har hänt under de senaste dagarna.

Anf. 27 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Biståndsministern säger att man avvaktar den plan som ska komma. Under tiden kanske oroligheterna blossar upp igen. Det kanske vore bra om vi är lite mer aktiva och talar om att vi gärna vill stödja en avpolitisering av militären och en avvapning av de soldater som fortfarande finns i landet. Det är ju sådana saker som gör att man kan komma vidare. Jag tror att det vore väldigt bra om vi kunde ta aktiva initiativ och inte bara avvakta.

Det finns en rapport från slutet av april från säkerhetsrådet till FN:s generalsekreterare där man just pekar på dessa saker, dvs. vapnen, militären och att det behövs stöd för att hjälpa till med detta. I detta sammanhang tycker jag att Sverige skulle kunna visa en mer aktiv roll.

Ministern säger också att det är klart att det stöd som nu finns ska delas upp mellan flera länder i Västafrika. Det är ju bra att vi arbetar i Västafrika. Det är en brist att vi tidigare har gjort det lite för lite. Men jag känner att det blir lite svårt för ett land som Guinea-Bissau, som är så litet, att dela med sig till de andra fattiga länderna där när Sverige nu vill satsa lite bredare på Västafrika. Vi har ju ändå ett ansvar, eftersom vi har en så lång tradition av samarbete med Guinea-Bissau. Därför tycker jag att vi har ett ansvar att vara särskilt aktiva i det landet.

Anf. 28 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Jag vill ändå understryka det som jag sade i mitt svar till Marianne Andersson, nämligen att stödet för 1999 faktiskt ligger på 47 miljoner, och vi kan komma upp i ungefär dessa nivåer med de 16,2 miljoner som det är klart att Guinea-Bissau ska få i stöd plus det som

ligger utanför, nämligen 25–40 miljoner som Sida kommer att betala ut. Och dessa pengar ska ju gå till fredsfrämjande insatser, återuppbyggnad och demokrati och mänskliga rättigheter. Jag kan inte utgå från något annat än att Marianne Andersson tycker att detta är ett stöd som är till gagn för en demokratisk utveckling i Guinea-Bissau, och sedan kommer vi att återkomma i höst till hur det fortsatta stödet ska se ut. Då får vi fortsätta diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 1999/2000:400 om kommunernas arbete med storstadssatsningen

Anf. 29 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Anders Ygeman har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att kommunerna ska leva upp till intentionerna i storstadsarbetet och till de ekonomiska villkor som avtalats mellan staten och kommunerna.

Bakgrunden till Anders Ygemans frågor är uppgifter i massmedierna om besparingar i de kommunala verksamheterna i bl.a. Huddinge och Stockholm.

De lokala utvecklingsavtal som tecknas med sju storstadskommuner innehåller bl.a. kommunernas åtgärdsplaner för de aktuella bostadsområdena, och därutöver reglerar avtalen statens och kommunernas ekonomiska åtaganden. Avtalen bygger på ett ömsesidigt förtroende mellan staten och respektive kommun, och jag utgår naturligtvis ifrån att kommunerna uppfyller vad de åtar sig i form av ekonomiska insatser och verksamheter.

Till förutsättningarna för avtalen hör att kommunernas specialsatsningar eller särskilda insatser i de aktuella kommundelarna inte minskar och att kommunernas resursfördelning tar hänsyn till de utsatta kommundelarnas särskilda förutsättningar.

Om någon kommun trots allt inte skulle uppfylla förutsättningarna för avtalet eller sina förpliktelser enligt avtalet kommer det att framgå snabbt. Dels betalas det statliga bidraget ut i delsummor, och vid rekvisition av beloppen ska det alltid framgå hur tidigare medel använts, dels ska avtalen revideras minst en gång om året, och i samband med det framgår det också hur avtalsvillkoren har efterlevts.

Anf. 30 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag börjar med att tacka för svaret och med att betona det positiva i storstadssatsningen – det positiva i att regeringen och staten engagerar sig i storstadskommunerna, i storstädernas möjligheter men också i storstädernas problem och hjälper till när det gäller att få en lösning på problemen.

Samtidigt som jag betonar det positiva i storstadssatsningen menar jag att det inte riktigt går att bortse från att en del av storstadspengarna försvinner i svarta hål i form av skattesänkningar eller för att täcka upp för borgerliga nedskärningar. Senast var det väl ett moderat kommunal-

råd som i DN erkände att pengarna just går till svarta hål och ersätter skattesänkningar.

Det har tagits fram långa listor med exempel från Huddinge, Rågsved, Rinkeby, Skärholmen, Husby och Tensta. Jag ska inte trötta statsrådet med att läsa upp från de långa listorna, men jag tänker ta upp ett par exempel och några aspekter.

Ett exempel gäller det som statsrådet själv nämner i sitt svar, nämligen resursfördelningen. Efter det att storstadssatsningen presenterades och avtal skrevs med Huddinge har Huddinge radikalt ändrat sitt resursfördelningssystem. Man planerar att gå över till pengsystem inom såväl barnomsorg och skola som äldreomsorg, även om man inte hunnit dit ännu. Det gör att man fördelar om pengar. Man går ifrån den fördelning som gällde tidigare och går över till ett rakt pengsystem, vilket missgynnar utsatta områden – t.ex. Flemingsberg, som ju är ett av de utpekade områdena i storstadssatsningen.

Andra exempel kan hämtas från Stockholms kommun. I exempelvis Tensta har vi ju sett nedskärningar på deras medborgarkontor. Sedan har det fyllts upp via pengar från storstadssatsningen. Medborgarkontoret har fått nedskärningar med 2 miljoner och fått 2 miljoner från storstadssatsningen. En anställd har försvunnit och sedan återkommit genom storsadsanställning. Samma sak gäller pengar till fortbildning av lärare och till barnomsorgen.

Det går inte att helt frigöra sig från misstanken att borgerliga kommunalpolitiker nyttjar väl tänkta, väl använda och väl riktade storstadspengar för att i stället finansiera skattesänkningar och neddragningar i de aktuella områdena. Tanken med storstadssatsningen var ju den rakt motsatta: att satsa på de här områdena.

Statsrådet säger i sitt svar att det här kommer att upptäckas direkt via revision och via den kontinuerliga uppföljningen och rekvireringen av medel. Jag måste därför fråga hur statsrådet ser på de här exemplen. Det gäller alltså resursfördelningssystemet, som ändras i Huddinge och nedskärningarna i exempelvis Tensta. Liknande exempel finns i Rinkeby, Rågsved och andra stadsdelar i det moderatstyrda Stockholm. Hur kommer detta att påverka? Kommer det här upp vid revisionen och när medlen rekvireras? Det vore trevligt att få ett svar om det.

Anf. 31 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag välkomnar Anders Ygemans inställning till att det är viktigt att driva storstadspolitik. Vi pratar ofta om storstäderna som viktiga motorer i tillväxtområden. Men det är också viktigt att se att det finns oerhört stora skillnader mellan förutsättningarna också i våra stora tillväxtområden. Det är inte alla i en storstad som märker att de bor i en tillväxtregion. Det är inte alla som känner att de har möjlighet att ta för sig av de fördelar som finns runtomkring nu när arbetslösheten sjunker och tillväxten ökar.

Vad vi försöker uppnå med storstadsavtalen är just detta med att minska skillnaderna och att se till att tillväxtregionerna i vårt land blir den motor för jämlika villkor som våra medborgare i storstäderna och självklart också i resten av landet behöver.

Att minska segregationen är alltså syftet med storstadsavtalen. Avtalen är en möjlighet till samarbete för de sju kommuner som regeringen

och riksdagen har pekat ut och som vi välkomnar i ett samarbete. Inriktningen på avtalen – de sex avtal som har tecknats och det sjunde avtalet som vi nu förbereder – skiljer sig en del åt.

Alla förslag, alla idéer och alla initiativ kommer nämligen från det lokala hållet. Jag tror att det är viktigt att säga det därför att det – bortsett från de olika kriterier som jag nämnde i svaret när det gäller de möjligheter som vi har att kontrollera att pengarna går till det som avtalen innehåller – kanske är så att det lokala perspektivet, alltså förankringen och underifrånperspektivet, också är en garant för att kommunerna håller sin del av avtalet. Detta är ju förankrat bland medborgare, och det finns naturligtvis förväntningar om att kommunerna ska fullfölja vad de åtagit sig.

När vi sedan tecknar avtal är det hela villkorat på olika sätt. Det är villkorat med att kommunerna själva bidrar med en del motsvarande vad staten bidrar med. Det är också villkorat i avtalen att man inte får ta pengar från de områden som vi har tecknat avtal om osv. Om kommunerna därutöver skulle höja eller sänka skatten lägger sig avtalen så att säga inte i det – avtalen gäller.

Jag utgår från att det finns ett intresse från kommunernas sida, precis som det finns ett intresse från regeringens och statens sida, för att avtalen hålls, just för att uppnå uppsatta mål: att minska segregationen. Om det är någon kommun som tycker att pengarna är onödiga vill jag återigen säga att det här är ett frivilligt samarbete. Det är en möjlighet till samarbete som vi inbjuder kommunerna till.

Vi är självklart måna om att medborgarna i alla sju kommunerna ska känna att vi menar allvar och att storstadspolitiken nu skiljer sig en del från de korta riktade åtgärder som vi tidigare vidtagit och som på en del platser har varit väldigt lyckade. Men det har också kommit kritik just därför att åtgärderna varit kortsiktiga. Det har varit korta projekt som har engagerat och entusiasmerat människor. Men när pengarna tagit slut upplever en del att det inte fortsatte.

Tanken med storstadspolitiken är också att här ha en långsiktighet. Att minska segregationen är något som kräver både uthållighet och pengar. Vi är beredda att vara med och lägga de pengarna. Villkoret är att också kommunerna lägger pengar. Vidare förutsätter vi att avtalen blir just långsiktiga och uthålliga och att människor lokalt känner att det är på riktigt och att storstadspolitiken också är en hembygdspolitik för väldigt många.

Anf. 32 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag vill återigen poängtera att jag är positiv till regeringens storstadspolitik och till de satsningar som regeringen gör. Det är ju för att jag vill slå vakt om det positiva som jag blir lite rädd när jag följer debatten i en del av Stockholms kranskommuner och framför allt i en del stadsdelar i Stockholm.

Det vore intressant att höra statsrådet kommentera den totalt förändrade resursfördelningen i Huddinge. Den river ju upp en del av grunden för det som Huddinge ansökt om storstadsmedel för.

Det är säkert viktigt att regeringen satsar pengar i Huddinge men det gäller också att se till att pengarna kommer till rätt ställe och att kommunens resurser i Huddinge och Flemingsberg inte minskar.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

I Rågsved, där jag själv är uppväxt, ökar arbetslösheten fortfarande. Det är enda stället i Stockholm där det är så. När man ser att kommunen skär ned samtidigt som regeringen satsar blir man lite konfunderad.

Statsrådet nämnde att storstadssatsningen bygger på ett ömsesidigt förtroende. Frågan är då: Hur påverkas det här ömsesidiga förtroendet av att de stadsdelar där regeringen satsar drabbas av besparingar? Flemingsberg, en kommun i Huddinge, har fått besparingar på 11 miljoner kronor och Tensta-Hjulsta, en stadsdel i Stockholm, har fått besparingar på 24 miljoner kronor. Påverkas det ömsesidiga förtroendet av att i de stadsdelar där regeringen valt att lägga in extra pengar väljer de borgerliga kommunledningarna att göra ekonomiska nedskärningar? Det och resursfördelningen vore det kul att få svar om.

Anf. 33 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! De avtal som vi har tecknat med de sex kommuner som nu är klara, bl.a. Huddinge, kommer vi naturligtvis att följa extra noga, om det innebär några förändringar med det nya resursfördelningssystem som man har infört. Det kan vi inte säga ännu. Men på samma sätt som vi följer andra avtal kommer vi här att ha en extern, en utomstående, revision. Vi har också en kontinuerlig revision, som är kopplad till en närliggande högskola. Vi kommer också att låta Integrationsverket göra en översyn av de totala erfarenheterna av de avtal som vi nu tecknar.

Vi kommer självfallet att se efter att de avtal som vi har ingått följs. Vi har i dag inte sett några tecken på att man bryter mot de avtal som gäller. Men det ligger i vårt och i riksdagens intresse att se till att de avtal som har tecknats på frivillig basis också efterlevs. Det ligger framför allt i medborgarnas intresse att det blir så.

Sedan är frågan var man i övrigt sparar i avtalen. Det är självfallet en fråga som jag gärna skulle lägga mig i, men det har jag inte möjlighet att göra eftersom vi är politiker på olika plan. Det är en diskussion som man måste ta lokalt, bl.a. de företrädare som är valda i de utpekade kommunerna.

Oavsett vad man tycker om skattesänkningar eller skattehöjningar, tror jag att vi är överens om att om vi ska minska segregationen i våra områden, oavsett om det är i storstäderna eller i andra delar av landet, kostar det pengar. Vi borde också kunna vara överens om att ingen av oss, oavsett om vi är hög- eller låginkomsttagare, tjänar på ökad segregation och ökade orättvisor. Då är det självklart att det går mycket energi från de människor som tycker att de klarar sig själva för att skydda sig mot de människor som har behov av stöd och hjälp. Att ha en generell politik och att ha en välfärdspolitik som är värd namnet förpliktigar. Då måste man diskutera var man ska lägga pengarna.

Vi har nu erbjudit ett avtal till sju kommuner, och vi kommer på olika sätt, som jag sade i mitt svar, att följa, granska och utvärdera dessa avtal för att se att de har blivit genomförda såsom det var tänkt när vi gick in i dem.

Anf. 34 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag ser fram mot resultatet av den externa revisionen, och jag ser fram mot resultatet av uppföljningen av storstadssatsningen.

Jag är ändå lite tveksam när statsrådet säger att hon inte ser några tecken på att avtal har brutits. När jag slår upp tidningarna i Stockholm ser jag ganska tydliga exempel på det. Det handlar om resursfördelnings-systemet i Huddinge, som är ett helt annat resursfördelnings-system än vad man hade när man gick in i avtalet. Det handlar om nedskärningar i de utsatta områdena.

Om statsrådet i dag inte ser några sådana tecken hoppas jag att statsrådet till framtida utbetalningar av storstadsmedel kan lägga lite stramare tyglar på kommunerna och göra en lite mer aktiv uppföljning av att medlen verkligen kommer de utsatta stadsdelarna till del.

Jag hoppas också att statsrådet, i alla fall i någon mån, kan se till att pengarna inte används för att fylla tomrummet efter skattesänkningar eller den formen av politik. I så fall riskerar storstadssatsningen att i stället för att hjälpa utsatta stadsdelar i Stockholms kommun användas för att sänka skatten på Östermalm och i andra, betydligt mer välbärgade delar.

Jag vill tacka statsrådet för en bra debatt, och jag hoppas att vi återkommer efter att revisionen har skett.

Anf. 35 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror att jag och Anders Ygeman är överens om att när man sparar i de generella systemen är det alltid de människor som är i störst behov av de generella systemen som får mest illa. Det finns alltid de som klarar sig utan de generella lösningarna eller den generella välfärden. Därför är det bekymmersamt när man sparar just där; det minskar förtroendet och minskar möjligheterna att arbeta mot segregation och för ett mer jämlikt samhälle.

Pengarna i avtalet betalas ut i omgångar. Förutsättningen för att få del av de pengar som ska betalas ut är att man redovisar hur tidigare pengar har använts. Vi följer självfallet mycket noga hur kommunerna nu efterlever de avtal som vi har ingått.

Återigen, eftersom det här är ett frivilligt samarbete, är det viktigt att understryka att det är på frivillig basis man går in i det. Det är självklart att många andra kommuner runt om i vårt land gärna, med nöje, glöd och entusiasm, skulle vilja gå in i ett liknande samarbete. Det förpliktigar att gå in i dessa avtal, och vi är måna om att de ingångna avtalen följs noga.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1999/2000:306 om skatt på avfallsförbränning

Anf. 36 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Karin Svensson Smith har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till att beskatta förbränning av avfall samt vilka initiativ som jag avser att vidta för att Sverige ska klara förslagen till nya avfallsförbränningsdirektiv inom EU.

Skattefrågorna ligger inom finansministerns ansvarsområde. Jag har därför samrått med honom i den aktuella frågan.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

Inom EU har alla medlemsstater enats om en hierarki för hur avfall ska omhändertas. I första hand ska uppkomsten av avfall förebyggas och avfallet ska innehålla så lite farliga ämnen som möjligt. Det avfall som uppstår ska återanvändas eller återvinnas genom t.ex. materialåtervinning eller förbränning med energiutvinning. I sista hand ska avfallet tas om hand på annat sätt, t.ex. genom deponering.

Regeringen har under de senaste åren vidtagit flera åtgärder för att minska deponeringen av avfall. Anledningen till detta är inte bara den negativa påverkan på människors hälsa och miljön som deponeringen av avfall kan leda till, utan också det faktum att avfallet i större utsträckning bör användas som en resurs. Det avfall som tidigare gick till deponering bör i stället kunna användas som nytt material i nya produkter, genom kompostering eller som bränsle för att producera energi. På så sätt kan vi uppnå ett ekologiskt hållbart samhälle med hjälp av en effektiv resurshushållning och mindre användning av fossila ämnen. På sikt kommer detta att minska de negativa effekterna som bidrar till klimatförändringen.

Förbränning av avfall är, som bekant, en vanlig behandlingsmetod i Sverige. Under 1998 gav metoden 7,1 terawattimmar energi i form av el och värme. Förbränningen medför dock luftföroreningar och farligt avfall i form av aska och slagg som innehåller farliga ämnen. Därför införde vi i Sverige i mitten av 1980-talet dåtidens strängaste krav på förbränningsanläggningar. Askan och slaggen ska deponeras under säkra former, vilket i vissa fall innebär stabilisering med cement eller förglasning. Luftföroreningarna är dock inte nationsbundna utan gränsöverskridande. Sverige har därför deltagit aktivt i arbetet med det direktiv som nu håller på att beslutas för att skärpa kraven på samtliga förbränningsanläggningar inom EU. Detta direktiv kommer också att innebära att de svenska kraven skärps.

Det kommer dock att dröja flera år innan direktivet träder i kraft. Naturligtvis måste den svenska lagstiftningen och de svenska anläggningarna anpassas fram till dess så att kraven kan följas. De berörda aktörerna är redan i dag medvetna om detta arbete, och jag är övertygad om att Sverige kommer att klara kraven i det kommande direktivet.

Karin Svensson Smith undrar också om jag avser att ta initiativ till att införa en skatt på förbränning av avfall. Frågan var bl.a. uppe för diskussion i samband med att skatten på avfall som går till deponering infördes. Regeringen uttalade då i propositionen om lag om skatt på avfall att det inte fanns skäl att låta avfall som går till förbränningsanläggningar omfattas av skatt. Frågan kunde dock komma att behöva analyseras på nytt i framtiden om utvecklingen gick mot en omotiverad ökning av sådan förbränning. I nuläget är det för tidigt att bedöma vilka effekter som skatten på deponering av avfall har fått, och det är också för tidigt att redan nu bedöma behovet av att införa en skatt på förbränning av avfall.

Mycket tyder emellertid på att åtgärderna som införts för att minska deponeringen av avfall i stor utsträckning har inneburit att kommunerna planerar för en utbyggnad av förbränningskapaciteten i landet. Utbyggnaden av andra metoder för omhändertagande såsom materialåtervinning och kompostering har dock inte varit lika omfattande. Jag anser att det är viktigt att få klarhet i denna fråga, och regeringen har därför beslutat att

ge Naturvårdsverket i uppdrag att undersöka hur kommunerna planerar att omhänderta avfallet i framtiden samt undersöka om ytterligare åtgärder behövs för att öka materialåtervinning och kompostering. I uppdraget ingår att verket ska göra en preliminär bedömning av hur skatten på avfall har påverkat kommunernas planering. I samband med detta ska även frågan om hur kommunernas förbränning av avfall påverkats av avfallsskatten belysas.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 37 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för svaret på min interpellation.

I svaret refereras till den strategi EU enats om beträffande förhållningssätt till avfall. I första hand ska uppkomsten av avfall förhindras. I andra hand ska avfallet separeras och återanvändas. För att klara denna överordnade strategi bör inte andra former av avfallshantering premieras. Skattebefrielse för det avfall som går till förbränning minskar motiven för att den överordnade strategin ska kunna fullföljas.

De svenska kommunerna planerar för ökad förbränningskapacitet. Ett trettio-tal kommuner har sådana planer. I 20 av dessa förekommer ingen avfallsförbränning i dag. Som ministern nämner är planer för andra metoder av omhändertagande såsom materialåtervinning och kompostering inte lika omfattande. Tidigare planer, delvis finansierade av ekologiska omställningsbidrag eller energiomställningsdito, uppskjuts eller skrinläggs.

I Södertälje finns det tveksamhet kring om en långtgående separeringsanläggning kommer att löna sig när förbränning är gratis. I Växjö ersätts eventuellt den planerade rötgasanläggningen med transport till en förbränningsanläggning i Ljungby. I Helsingborg är biocellsprojekten i fara. Tyvärr finns det många fler exempel som jag skulle kunna räkna upp om tiden medgav det.

Min poäng med nämnda exempel är att nuvarande skattesatser inte ger incitament till den teknikutveckling som borde vara ett led i uppfyllandet av regeringsdeklarationens ambition om att Sverige ska vara ett föredöme vad gäller ekologisk omställning. Det innebär också att vi riskerar att gå miste om export av miljöteknik som annars borde kunna vara en expanderande nisch för Sverige. Dessa framtida arbetstillfällen borde vara en naturlig konsekvens av att Sverige har en högkvalitativ teknikforskning och en industriell tradition. Ska dessa fördelar få genomslag krävs dock att miljörelateringen av vårt skattesystem inte är svagare hos oss jämfört med omvärlden. Snarare borde miljörelateringen i skattesystemet öka.

Fru talman! Miljöministern säger att ett ekologiskt hållbart samhälle kan uppnås med hjälp av en effektiv resurshushållning och mindre användning av fossila bränslen. Problemet är att avfallsförbränningen också omfattar fossila ämnen. Organiskt avfall ska komposteras eller rötas. Metaller och papper ska återanvändas. Vad återstår då? Jo, plaster i många olika former. Dessa har i princip alla ett fossilt ursprung. Alltså kan jag inte se att avfallsförbränningen platsar i ett långsiktigt hållbart samhälle.

En annan aspekt på ett hållbart samhälle är kretsloppsbegreppet. Det är knappast möjligt i biologisk mening att hävda att kretsloppen sluts med hjälp av förbränningen. Avfallsförbränningen tränger undan en mer

kretsloppsanpassad värmetillförsel. I Umeå minskar biobränsleanvändning för uppvärmning eftersom importerat avfall är en billigare energikälla. Mindre än hälften av träpelletsens produktionskapacitet på 1 miljon ton per år utnyttjas i dag.

Miljöorganisationen Greenpeace förärade i går oss riksdagsledamöter en burk innehållande flygaska och slagg; restprodukter från avfallsförbränningen. Askan kan innehålla klorerade och bromerade dioxiner, klorfenoler, klorbensener, bensen, toluen, etylbensin, xylen, klorerade tiofener, PAH och andra gifter. Burken ska inte öppnas!

I interpellationssvaret står det att askan och slaggen deponeras under säkra former: stabilisering med cement eller förglasning. Jag skulle vilja veta var i Sverige detta förekommer. I Högdalen blandas askan med kalk, men den stabiliseras inte av det. Det enda exempel jag känner till där man verkligen har lyckats med en cementstabilisering är Wien. Å andra sidan får då askan och slaggen samma volym som det avfall som gett upphov till slaggen och askan. Var ska dessa nya avfallsberg placeras?

Fru talman! Ett av de 15 miljö kvalitetsmålen är giftfri miljö. Det innebär enligt riksdagsbeslutet att halterna av naturfrämmande ämnen i miljön är nära noll och att ämnen som förekommer naturligt i miljön är nära bakgrunds nivåerna. Inte heller sett ur detta perspektiv platsar avfallsförbränningen.

Anf. 38 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Det var inte särskilt längesedan som vi här i kammaren fattade beslut om skatten på avfall. Vi var några då som sade att vi inte förstod varför man lade en skatt på deponering men inte på förbränning. I den debatten hänvisades från flera håll till effektiv rening som förekommer – sade man då – i de flesta sopförbränningsanläggningar.

Nu har vi sett att de farhågor som vi – vi var inte många, men det var några stycken – uttryckte för att sopförbränningen skulle komma att öka och för att tillståndet inte var så bra som det sades i debatten. Nu har det kommit flera rapporter, och den rapport som nu kommit från Greenpeace är direkt alarmerande. För inte så längesedan kom det också andra rapporter som visade att det i röken och ännu mer i askan förekommer höga halter av gifter.

Vi protesterade i den debatten mot det här synsättet. Tyvärr har vi fått rätt. Mot bakgrund av rapporterna menar vi att åtgärder måste vidtas. Vilka är dessa åtgärder? Ska miljöministerns svar tolkas på det sättet att vi ska vänta tills det kommer nya direktiv från EU och anpassa oss till dem? Är det så vi ska tolka svaret? Eller är miljöministern beredd att vidta åtgärder?

Det är också talande att Moderaterna, Kristdemokraterna och Centern, som tillsammans med Socialdemokraterna har orsakat utbyggnaden av sopförbränningen, inte deltar i den här debatten, en debatt som är en mycket angelägen miljödebatt.

Min fråga är alltså: Kommer några åtgärder att nu vidtas mot bakgrund av de senaste rapporterna?

Anf. 39 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att Karin Svensson Smith mycket mer värtaligt än jag förmådde har beskrivit den oro som vi måste känna när vi ser den

snabba expansionen av sopförbränningen. Det är i sig ett motiv för det uppdrag som vi har lämnat till Naturvårdsverket alldeles i dagarna. Jag ser det uppdraget – som dessutom kommer att redovisas väldigt snabbt – som ett sätt att få ett bra, stabilt och sakligt underlag för att fundera över hur vi sedan ska gå vidare med eventuellt ytterligare åtgärder.

Det är egentligen ett svar till Harald Nordlund, som jag i och för sig tycker beskrev dessa problem lite väl uppskruvat. Det är ju inget nytt att det förekommer den här typen av utsläpp. Jag tror att vi har dem ganska väl under kontroll. Vi vet vad som händer. Detta med askan är inte heller något nytt. Också i det fallet har vi en ganska bra kontroll. Som jag nämnde i mitt interpellationssvar har vi redan sedan mitten av 80-talet ganska tuffa regler när det gäller den här förbränningen.

Vi har försökt att driva på för ännu tuffare regler i det EU-direktiv som vi väntar på. Självfallet kommer den svenska anpassningen till EU-direktiven att ske, inte dagen innan direktivet träder i kraft utan undan för undan.

Jag är beredd att vidta olika typer av åtgärder, men jag vill inte i dag konkret säga exakt vad det kan vara. Det får det uppdrag som vi har lämnat till Naturvårdsverket visa. Det kommer att ge oss bra besked om hur man kan bedöma utvecklingen i framtiden.

När det gäller Greenpeace aktion kan den kanske vara en tankeväckare. Samtidigt tycker jag att det är lite fantasilöst – efter att jag har motagit tegelstenar från Örnsköldsvik under hela vintern – att Greenpeace inte kunde hitta på något annat sätt än att skicka burkar.

Anf. 40 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Trots mina kritiska frågor till miljöministern är det Vänsterpartiets bestämda uppfattning att det rödgröna regeringssamarbete som nu råder har goda förutsättningar för att ta itu med de avgörande miljöproblemen och fasa in utvecklingen inom de ekologiska hållbarhetskriterierna. Sverige har en hög svansföring i de internationella miljöförhandlingarna. Med en framstående forskning i ryggen kan Sverige med auktoritet verka för nödvändiga försumningsdirektiv, klimatprotokoll etc.

Det goda miljöryktet i internationella sammanhang naggas dock rejält i kanten om Sverige blir föremål för miljödumpning genom att ta emot avfall från länder där befolkningen skyggar för avfallshandlingens konsekvenser. Enligt riksdagens utredningstjänst importerade Sverige 180 000 ton avfall 1998. 1999 var siffran sannolikt ännu högre. För att citera Hans Nordström, fjärrvärmechef på Uppsala Energi: "Nu är det precis knöckfullt i våra pannor. Vi kan inte ta emot mer." Därför är det avfallsminimering och återvinning som är de strategiskt bästa metoderna.

Flera undersökningar från bl.a. Naturvårdsverket har visat att återvunnet avfall sliter mindre på miljön jämfört med jungfruligt material. Att låta avfallsskatten omfatta både det som går till deponi och det som bränns skulle underlätta för uppfyllande av miljömålen. Är miljöministern beredd att ta upp avfallsskatten inom ramen för skatteväxlings-samtalen? Den är en fråga som jag har.

Endast 18 av de 21 anläggningarna klarar i dag de EU-krav som ska vara uppfyllda om fem år. De här kraven kanske klaras genom en ombyggnad, men frågan är om inte investeringsmedlen skulle kunna göra

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

större miljönytta i rökgasanläggningar eller i annan modern avfallsteknik. Också det är en fråga som jag vill ställa.

Man kan dessutom undra om vare sig Sveriges eller EU:s normer för luftutsläpp är tillfyllest. Avfallsförbränningen i Sverige uppmärksammades i slutet på 1980-talet, när höga dioxinhalter i bröstmjölk kunde härledas till avfallsförbränningen. Det påstås att teknikförbränningen har minskat dessa luftföroreningar, men det innebär att dioxinerna i stället återfinns i askan.

Minst 250 hälsofarliga ämnen har identifierats i röken från avfallsanläggningarna. Ändå är inte mer än 1 % av de utsläppta kolvätena identifierade ännu. Vilka hälsokonsekvenser har de ämnen som vi inte känner till? Försiktighetsprincipen talar för ett annat förhållningssätt till avfallshanteringen.

Fru talman! Jag är dock väldigt tacksam över att miljöministern har sett till att Naturvårdsverket nu ska utreda den här frågan. Jag hoppas att vi inte behöver vänta alltför länge på ett resultat av de utredningarna. Många kommuner är tveksamma om vilka investeringar som är kloka ur framtidssynpunkt, och det är rimligt att vi ger dem klara signaler om vad som passar eller inte passar i ett hållbart samhälle.

Anf. 41 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Svaret blev att några omedelbara åtgärder inte kommer att vidtas. Från bl.a. Folkpartiets sida har ansetts att sopförbränningen bör beläggas med samma skatt som deponeringen. Vi skulle välkomna ett omgående förslag om att sopförbränning nu beläggs med en sådan skatt.

Fru talman! Jag vill upprepa Greenpeace fråga: Är det miljöministerns mening att förbränning av blandat avfall är förenlig med ett hållbart samhälle.

Anf. 42 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det uppdrag till Naturvårdsverket som jag har informerat er om handlar bl.a. om att undersöka vilka konsekvenser som det de facto får att avfallsförbränning beskattas t.ex. i Danmark och Norge men inte i Sverige och vilken konkurrens som förbränning av avfall kan ge i förhållande till annan användning av avfallet, som t.ex. produktion av biogas. Det uppdraget ska redovisas till mig om ungefär fem sex veckor, och det innebär att vi nu ganska snabbt kommer att få underlag för att ta ställning.

Det är klart att det underlag som vi får också kommer att hjälpa oss att se om vi ska införa en skatt på förbränning. Jag är inte säker på att det i så fall handlar om en skatt som ska vara exakt lika stor som deponiskatten, men vi får ett bättre underlag än vad vi har för närvarande. Det har trots allt inte hänt särskilt mycket i praktiken sedan riksdagen fattade det beslut som vi nu diskuterar.

Vi har vidare naturligtvis inte ännu levt upp till de EU-regler som införs om fem år och som Karin Svensson Smith pekar på, men det är inte någon större poäng med att i internationell miljöpolitik ställa upp mål för vad vi ska nå om fem år som vi redan i dag har uppnått. Poängen är naturligtvis att ställa upp mål som tvingar oss att genomföra åtgärder som innebär att vi skärper oss i miljöpolitiken.

Det här tvingar oss till en skärpning i Sverige, och det tvingar många andra länder i Europa att skärpa sig ännu mer. Därigenom är det ett bra exempel på vikten av att föra en bra miljöpolitik i internationella sammanhang, inte minst inom EU.

Anf. 43 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Jag tackar för det svaret, men jag fick inget besked i frågan om var i Sverige inglasning och cementbeläggning av askan förekommer. Jag skulle gärna vilja veta det eller om det bara finns planer på att sådant ska ske.

När det sedan gäller internationella konventioner delar jag givetvis miljöministerns syn att det inte är någon mening i att ställa upp krav som alla redan uppfyller, men frågan är om de stora investeringar som behövs för att anpassa de 18 av 21 anläggningar som inte klarar kraven gör bäst nytta på detta sätt. Är det inte så att andra tekniker, t.ex. rökgasanläggningar e.d., mera långsiktigt kan anpassa avfallshanteringen till de miljömål som vi ställer upp?

Ett problem med att man måste utreda vidare – jag har viss respekt för att man ska veta vad man gör innan man fattar beslut – är att skattesamtalen pågår nu och att Skatteväxlingsgruppen ska vara färdig med sitt förslag till budgeten i höst. Såvitt jag har förstått dess uppdrag rätt ska den gå igenom de skatter som kan vara aktuella för att underlätta för miljöanpassning och se vilka andra skatter som behöver reduceras i stället. Jag tycker att det är väldigt synd om avfallsskatten inte finns med i de samtalen. Jag undrar om miljöministern har för avsikt att utöva påverkan för att detta ska bli en av de frågor som ska hanteras.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1999/2000:381 om strandstädning

Anf. 44 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Rosita Runegrund har frågat om jag på ett kraftfullt sätt kommer att arbeta för att tydliggöra vikten av att frågan om dumpning av sopor och oljerester får en snabb och enhetlig europeisk lösning, så att våra hav och kustremsor får ett mer förebyggande skydd.

Vidare har Rosita Runegrund frågat om jag kommer att lyfta fram frågan om nedskräpning så att kommunerna kan känna stöd och engagemang så som det fungerade under världsutställningen 1998.

Slutligen har Rosita Runegrund frågat om jag kommer att arbeta fram en permanent lösning av strandstädning längs våra kustremsor så att kommunerna kan känna en ekonomisk lättnad inför kommande städperioder.

Jag har nyligen svarat på två riksdagsfrågor kring de problem som Rosita Runegrund nu tar upp (1999/2000:756 och 1999/2000:775).

Låt mig först säga att nedskräpningen av våra kustremsor, bl.a. längs Bohuskusten, är ett angeläget problem som måste uppmärksammas och åtgärdas. Skräpet är ett tråkigt inslag i våra kustlandskap. Som sommarbohuslänning har jag många gånger upprörts över hur det ibland kan se

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

ut på de vackra stränderna i Bohuslän. Dessutom ställer det till med problem för miljön och djurlivet och ibland också för människor, inte minst barn.

Problemet med nedskräpningen måste åtgärdas på flera plan.

Den viktigaste långsiktiga åtgärden är att förhindra dumpning av avfall till havs. Detta problem måste lösas genom internationella överenskommelser. Här spelar de globala och regionala marina konventionerna en viktig roll. Sverige deltar aktivt i den globala Londonkonventionen. På regional nivå deltar vi i arbeten inom Nordsjökonferensen, OSPAR-konventionen och HELCOM. Självklart är även arbetet inom EU viktigt.

Inom ramen för Londonkonventionen har ett nytt protokoll förhandlats fram. Protokollet innebär en betydlig skärpning av de nuvarande internationella reglerna för dumpning av avfall. Sverige spelade en aktiv roll i förhandlingen om detta. Den svenska ratifikationsprocessen vad gäller protokollet pågår. Den 22 mars i år lade regeringen fram en proposition där det bl.a. föreslås ett godkännande av det nya protokollet till Londonkonventionen (prop. 1999/2000:74).

Vid OSPAR-kommissionens ministermöte i Portugal i juli 1998 tog Sverige initiativ till att ministerdeklarationen skulle innehålla uttalande för att bättre hantera föroreningar från sjöfarten, bl.a. nedskräpning till havs. Mötet hölls vid samma tid som världsutställningen i Lissabon pågick. I en av OSPAR:s arbetsgrupper arbetas nu fram ett program för att behandla problemet med nedskräpning av kustområdena. Sverige leder detta arbete. Under ett tvåårigt pilotprojekt kommer programmet att vara inriktat på övervakning och analys av hur olika aktiviteter som sjöfart, offshoreverksamhet och orenade avlopp bidrar till problemet. Detta är sedan tänkt att utgöra underlag för vidare aktiviteter.

Informationskampanjer i form av samarbete mellan OSPAR-länderna bör vara en viktig del av dessa aktiviteter. Detta är något som Sverige verkar för. Pilotprojektet kommer även att ligga till grund för ställningstaganden vid Nordsjökonferensens ministermöte år 2002 samt OSPAR-kommissionens ministermöte 2003.

Inom ramen för HELCOM har den s.k. Östersjöstrategin arbetats fram. Den innehåller bl.a. krav på ilandlämning av avfall samt utbyggnad av mottagningsanläggningar för avfall i hamnarna. Arbeta pågår för närvarande med att införliva Östersjöstrategin i svensk lagstiftning. Avsikten med Östersjöstrategin är just att minska problemen med dumpning av avfall till havs.

Inom EU pågår dessutom förhandlingar om ett direktiv om mottagningsanläggningar för avfall från fartyg. Förhandlingarna befinner sig nu i ett slutskede. Förslaget till direktiv innehåller krav i linje med dem i Östersjöstrategin.

Förutom detta långsiktiga förhandlingsarbete är det viktigt att så mycket avfall och skräp som möjligt kan samlas in längs kusterna. Det är givetvis önskvärt att en långsiktig lösning också för insamlingen kan tas fram. Det är kommunerna som har det huvudsakliga ansvaret för renhållningen. När det gäller frågan om att säkerställa strandstädningen som en permanent verksamhet är detta därför främst en uppgift för kommunerna. Dock måste möjligheter till kompletterande långsiktiga lösningar för insamlingen av skräpet undersökas.

En möjlighet som jag vill peka på är regeringens förslag till s.k. aktivitetsgaranti, som lades fram i årets ekonomiska vårproposition och som också föreslås i propositionen *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt*, som regeringen lämnade till riksdagen den 28 mars i år. Enligt den sistnämnda propositionen ska personer som är 20 år eller äldre och som söker arbete genom den offentliga arbetsförmedlingen och som är eller löper risk att bli långtidsinskrivna kunna erbjudas åtgärden. Åtgärden ska stärka den arbetssökandes möjlighet att erhålla reguljär anställning. Aktivitetsgarantin föreslås träda i kraft den 1 augusti 2000.

Låt mig slutligen konstatera att regeringen lägger stor vikt vid det långsiktiga arbetet med att minska avfallsproblemet. Jag är övertygad om att de åtgärder som nu vidtas inom ramen för det internationella marina samarbetet på sikt kommer att leda till mindre skräp längs kusterna.

Anf. 45 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Tack för svaret. Miljöministern säger att han tidigare har svarat på en fråga, och frågan ställdes av mig. Jag kan se att en stor del av svaret på frågan sammanfaller med svaret på interpellationen.

Miljöministern säger också i sitt svar att nedskräpning är ett angeläget problem som måste uppmärksammas och åtgärdas. Vi vet att Bohuskusten är utsatt för havsströmmar från Nordsjön som gör att Bohuskusten per meter har väsentligt mycket mer skräp än vad andra regioner har. Jag är en av alla dem som har uppmärksammat problemet. Som ministern sade ser han själv detta på sommaren som s.k. badgäst.

Jag ser att ministern har en stor möjlighet att åtgärda problemet både nationellt och internationellt. Jag har ingenting att invända mot de långsiktiga åtgärderna – där tror jag att Sverige spelar en mycket viktig roll – även om jag i ministerns svar inte kan finna någonting som visar på kraftfulla åtgärder. Enligt uppgift tar det kanske tio år innan man ser resultat. Det är så oerhört mycket skräp som ligger på bottnarna och trycks upp av vågorna.

Det är i de nationella åtgärderna som ministern enligt min mening har misslyckats. Lyssnar man på de kommunala företrädarna och de människor som på olika sätt är engagerade i frågan både kommunalt och regionalt vill man ha en nationell lösning på en nedsmutsning som man kommunalt inte kan hejda eller påverka.

Går staten in aktivt får problematiken givetvis också en annan auktoritet. Det gäller här hemma, där insatserna ser olika ut, men också ute i Europa. Det skulle visa att den svenska regeringen tar frågan om nedskräpning på allvar. Bohuskusten är som vi vet ett väl skyddat område enligt naturresurslagen. Ansvarat från staten bör manifesteras även när det gäller utgifter för städningen.

Regeringen har på ett mycket föredömligt sätt i den senaste budgeten anslagit medel till kalkning, som ju också är ett sätt att minimera den negativa påverkan på miljön som luftföroreningar i Europa orsakar. Det gäller då i synnerhet våra skogar och vattendrag. Där är Västsverige speciellt utsatt. Den nedsmutsning som syns längs våra kuster borde ha samma dignitet.

Sammanfattningsvis: Staten ger kalkningsbidrag för att neutralisera surt nedfall från andra länder. Staten tar vissa oljesaneringskostnader. Vägverket tar ansvaret för städning 10 meter från vägaren efter större

Prot.
1999/2000:110
16 maj

Svar på
interpellationer

vägar m.m. Principen finns ju inom andra områden. Jag vill faktiskt påstå att det är viljan som saknas.

Det är mycket glädjande att ministern öppnar för en långsiktig lösning när det gäller insamling av skräpet. Där vill jag veta mer vad ministern ämnar göra.

Aktivitetsgarantin, som ministern tar upp som en lösning i svaret, är en mycket kortsiktig lösning. En aktivitetsgaranti är menad för personer som har varit arbetslösa under mycket lång tid. Aktivitetsgarantin är till för att stärka deras möjligheter att få arbete på den reguljära marknaden. Visst skulle det förbättra för dem som i dag har åtgärder i form av arbetspraktik som varar i sex månader. Men aktivitetsgarantin är absolut inte någon långsiktig lösning på problemet med strandstädningen.

Jag avser att återkomma.

Anf. 46 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Rosita Runegrund påpekar att hon har fått ungefär samma svar på sina frågor. Det är klart att samma fråga kan ge samma svar ibland om svaret är riktigt, och det tror jag att det är i det här sammanhanget.

Vi vill arbeta förebyggande internationellt. Jag lovar att det är kraftfulla åtgärder i det sammanhanget. Det här är naturligtvis det viktigaste på lång sikt.

Vi vill också vara konstruktiva för att hitta lösningar på problemet med strandstädningen. Jag tror inte att man ska slå undan aktivitetsstödet så lättvindigt som jag tyckte att Rosita Runegrund gjorde. Tidigare har liknande stöd i andra sammanhang gett ganska positiva effekter för både naturvården och kulturvården. Jag tror att det kan vara en möjlighet att komma fram också lite mer långsiktigt.

Sedan tror jag också att de olika organisationerna kan ha en viktig roll i det här arbetet. Jag träffade nyligen företrädare för kampanjen Håll Sverige rent. Vi diskuterade bl.a. den här typen av insatser. Det finns ett stort intresse för att medverka även från det hållet.

Kommunerna har ett ansvar för renhållningen i den egna kommunen. Jag inser att man här kan säga att nedskräpningen inte orsakas i kommunen och att någon annan därför ska ta ansvaret. Så kan man naturligtvis också säga på väldigt många andra områden.

Jag är i och för sig intresserad av att kunna föra en diskussion om en förändring av ansvaret mellan kommunerna och staten i det här avseendet. Men jag är samtidigt rädd för att kommunernas ansvar minskas på en mängd olika områden.

Jag är inte heller säker på att den parallell som Rosita Runegrund drog med en del andra statliga insatser, t.ex. för kalkning, är helt tillämplig här. Kalkningen är trots allt en betydligt bredare fråga och gäller betydligt större delar av landet än vad vi talar om här.

Jag är öppen för en diskussion. Jag kommer naturligtvis att följa utvecklingen nu i sommar, se hur det ser ut och se om det kommer fram konstruktiva inslag i debatten. Vi har tidigare kommit fram till att staten inte ska ta på sig detta som sitt ansvar. Det har gällt under lång tid. Innan man ändrar det ställningstagandet får man nog tänka igenom det ganska ordentligt.

Anf. 47 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Jag tar inte lättvindigt på aktivitetsgarantin. Jag kom i tidsnöd och fick inte tid att fortsätta att utveckla resonemanget. Jag vet att det är bra. Jag har varit i kontakt med arbetsförmedlingarna. Det blir detta som man kommer att använda. De människor som kommer i åtnjutande av aktivitetsgarantin får därmed mer drägliga förhållanden.

Det gläder mig att miljöministern funderar vidare på frågan. Jag trodde att miljöministern mellan frågan och interpellationen kanske hade tänkt ett varv extra så att jag skulle få lite annorlunda svar.

Kommunerna tar ansvar, och de är beredda att ta ansvar tillsammans med regionen, och i så fall i kontakt med staten. Det gäller de statliga medlen, dvs. pengar. Att kommunerna tar ett ansvar är jag helt förvissad om. Fanns medel avsatta i statsbudgeten för de mest utsatta kommunerna skulle man förslagsvis kunna lägga ut arbeten på entreprenad.

En kommun av Strömstads storlek skulle t.ex. kunna ha två personer sysselsatta hela året och inte som i dag i sexmånadersintervaller, som arbetspraktik faktiskt innebär. Då fanns också friheten att kunna använda också ideella föreningar som man vill.

Jag tror att det är nödvändigt att staten tar det övergripande ansvaret. Jag tycker mig ändå höra av miljöministern att det går att diskutera frågan, och det tycker jag är bra. Jag hoppas att man ska komma till en bra diskussion mellan regionen Västra Götaland och miljöministern.

Den städning av skräp som kommuninvånarna medverkar till, och alla andra som semestrar i Bohuslän från hela norra Europa, och också ministern, gör man helt utan problem.

Det som vi pratar om är de stora arealer som används av turister och sommarboende, där man kan se att det är skräp som kommer utifrån Europa. Det här med all plast, oljan och allting måste åtgärdas.

Jag tackar ministern för svaret som jag har fått och hoppas på en fortsatt diskussion.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.

1999/2000:110

16 maj

Svar på

interpellationer

10 § Svar på interpellation 1999/2000:390 om skrotningspremien för bilar

Anf. 48 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Åke Sandström har frågat vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att en höjning av skrotningspremien för bilar ska kunna genomföras.

Den 23 juni 1999 uppdrog regeringen åt Ekonomistyrningsverket att belysa hur den statliga bilskrotningsfonden kan fungera i framtiden med anledning av att producentansvaret för bilar infördes 1998. I uppdraget ingick att föreslå eventuella ändringar avseende premie- och avgiftsnivåer med beaktande av premiens funktion som incitament att lämna in uttjänta bilar.

Uppdraget har redovisats. ESV föreslår bl.a. att skrotningspremien ska höjas från nuvarande 500 kr till 700 kr för bilar som omfattas av producentansvaret. För övriga bilar, dvs. bilar som registrerats tidigare än

1998 eller privatimporterats, föreslår verket att premien höjs till 1 200 kr. I dessa 1 200 kr ingår en ersättning för skrotningen med 500 kr.

ESV varnar i sin rapport för tillfälliga chockhöjningar av premien. En studie i Norge visar att tillfälliga chockhöjningar inte leder till en ökad utskrotning på sikt. Därutöver leder sådana höjningar till en ojämn belastning på bilskrotarna, vilket riskerar att leda till minskad miljöhänsyn.

Utöver uppdraget till ESV gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att göra en översyn av bilskrotningslagstiftningen mot bakgrund av förordningen om producentansvar för bilar och ett kommande EG-direktiv om uttjänta bilar. Naturvårdsverket har redovisat uppdraget och föreslår bl.a. en skärpning av reglerna för auktorisation av bilskrotare.

Både förslagen från ESV och förslagen från Naturvårdsverket har remissbehandlats. Ärendena bereds för närvarande i Regeringskansliet. Vissa förslag kan kräva riksdagsbeslut eller notifiering till EU, om regeringen väljer att följa myndigheternas förslag. Huvuddelen av förslagen kommer därför att hanteras i ett sammanhang i samband med att det kommande EG-direktivet ska införlivas i svensk rätt.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition under hösten år 2000.

Anf. 49 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Tack för svaret. Måhända kan någon tycka att detta inte är en så stor miljöfråga, med tanke på vad som diskuterats tidigare här i kammaren, men jag tycker faktiskt det. Det är också en fråga som går att påverka ganska radikalt med politiska styrmedel och regler.

I svaret hänvisas till Ekonomistyrningsverket. Men det kan väl inte vara så att det är verket som står för regeringens miljöpolitiska ambitioner? Jag utgår ifrån att så inte är fallet. Jag får dock det intrycket när jag läser svaret. Någon ambitionsnivå finns inte angiven där. Svaret andas en passiv inställning.

Min första fråga är: Delar miljöministern min inställning att detta är ett problem som borde åtgärdas?

I vårt land har vi en av Europas äldsta bilparker, och vi är väl helt överens om att transportsektorn och bilarna står för en mycket stor del av utsläppen?

En radikal höjning av skrotningspremien till exempelvis 5 000 kr skulle kunna få väldigt många av de gamla bilarna ur trafik. Beträffande de chockeffekter som anges i svaret tror jag mig veta att de är något överdrivna. Jag vet inte vilken referensram ESV har i fråga om andra länder. På Irland har man fått väldigt goda resultat av sådana här insatser. Man gick in och premierade bilar som var äldre än tio år. Självfallet måste man samtidigt som sådana beslut genomförs få ut budskapet på rätt sätt med information.

Jag skulle också tro att Sverige har möjlighet att agera på egen hand innan direktiven ska införlivas. Min kompletterande fråga är om det stämmer.

Miljöministern! Kan vi hoppas på positiva signaler och kanske en högre ambitionsnivå från Miljödepartementet än från ESV? Kan vi räkna med tydliga och långsiktiga regler då vi så småningom får frågan på vårt bord till hösten?

Anf. 50 CARINA ADOLFSSON (s):

Fru talman! Också jag har tagit del av svaret som ministern har lämnat, och jag tackar för det. Det fanns mycket positivt i svaret. Men jag håller inte med om allt som står där, t.ex. Ekonomistyrningsverkets utlåtande om en chockhöjning. Det påtalades ju också av Åke Sandström.

Jag tycker att Vägtrafikbeskattningsutredningens förslag om en tillfällig höjning kan vara mera intressant. Under en period skulle man kunna bli av med x bilar som finns runt om i vårt land – inte minst de som står utmed våra vägar. Jag tänker delge ministern detta, och han ska också få en bild ur lokaltidningen hemma.

Jag bor i Kronobergs län, precis utanför Lenhovda. Där har det de senaste tre månaderna funnits två övergivna bilar, som hamnade där en dag när vi hade snöoväder. Den ena bilen var från början i ganska gott skick, men om den andra kan man nog säga att den hade sett bättre dagar.

Under tiden bilarna står övergivna händer saker med dem. Personer stannar, förmodligen nattetid, och plockar saker ur dem och slår sönder dem. På sista tiden har bilarna därför inte varit någon vacker syn. Den glädjande nyheten är att de blev borttransporterade i fredags eftermiddag. Det är positivt, men de hade då stått där i tre månader.

Den ena bilen stod på en åker precis vid infarten till det samhälle där jag bor. För ungefär en månad sen kom jag körande en dag då solen sken. Då såg jag fyra småpojkar, ungefär mellan nio och tolv år. Tre av dem stod utanför och tittade, medan den fjärde var inne i bilen.

Med tanke på vad som kan läcka ut från bilen och inte minst allt glas-kross är detta väldigt farligt. Det gäller då främst för våra barn och ungdomar – de är mest intresserade av sådant här – men också för djur som kan komma i närheten.

Därför är det viktigt att vi på något sätt får ekonomiska styrmedel, som jag tror kan påverka, så att vi får dessa bilar skrotade i stället för att de står övergivna bl.a. längs våra vägar. Ägarna till dessa bilar har säkert, var och en på sitt sätt, giltiga skäl – säkert ekonomiska – för att inte ta hand om sina bilar, vilket de i och för sig har skyldighet att göra.

Jag delar många av åsikterna som Åke Sandström framförde i sitt anförande. Jag hoppas att vi ska få en premie som stimulerar till ökad skrotning av dåliga bilar.

Anf. 51 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Vi talar om två olika ansatser. Åke Sandströms innebär att vi ska ge stora subventioner till ägare av äldre bilar för att de ska skrota bilarna tidigare än vad som annars skulle vara ekonomiskt rimligt från deras utgångspunkt. Vi skulle på det sättet få en snabbare utskrotning.

I uppdraget till Ekonomistyrningsverket ingår inte att de ska stå för miljöambitionerna. De har gjort en teknisk genomgång av ett problem, och vi har formulerat utgångspunkterna för det problemet. Verket har sedan lämnat sina förslag, och jag har redovisat en del av Ekonomistyrningsverkets synpunkter. De ingår naturligtvis i underlaget när nu regeringen ska bedöma den här frågan för framtiden.

Utöver det som jag redovisade i interpellationssvaret, kan jag säga att det blir en väldigt dyr miljöpolitik om vi ska betala kanske uppemot 10 000 kr till ägare av gamla bilar för att de ska lockas att skrota bilarna.

Prot.

1999/2000:110

16 maj

*Svar på
interpellationer*

Beräkningar visar att om premien höjs till 8 000 kr så får man 125 000 extra utskrotade bilar.

Det är i och för sig bra, men det kommer att kosta ungefär 2,1 miljarder kronor. Det är nog väldigt svårt att "räkna hem" en sådan satsning. Sedan är frågan varifrån pengarna ska tas. Vi vet hur trångt det är om utrymme i statsbudgeten. Om kostnaderna ska läggas på som avgifter, på samma sätt som vi i dag finansierar premien, kommer det att innebära en ordentlig höjning av priset på nya bilar. Det kommer i sig att motverka att man köper nya, och i regel då också miljövänligare, bilar.

De här olika synpunkterna och de faktum som jag och Åke Sandström har refererat kommer naturligtvis att nu ingå i regeringens bedömning inför det förslag som vi kommer att lägga fram.

Jag håller naturligtvis med Carina Adolfsson om att det är en stygelse att det finns en massa bilar som är gamla och uttjänta – och ibland är de inte ens gamla och uttjänta – som står på olika ställen i naturen. Jag har stött på tecken på att detta ökar. Det blir mer och mer vanligt att man dumpar bilar i naturen.

Först och främst måste slås fast att detta inte är i överensstämmelse med lagstiftningen. Man får inte ställa en bil var som helst. Däremot kan vi säga att vi har ett ansvar för att se till att det inte kommer att kosta någonting att skrota en bil. Det är just det som det uppdrag som jag har talat om gäller. Hur mycket krävs det i premie för skrotning så att man inte ska behöva betala någonting själv när man skrotar bilen? Det kan vara en rimlig stimulans. Där visar det sig att det kommer att behövas en viss höjning framöver.

Men om Carina Adolfsson menar att vi ska betala uppemot 6 000–10 000 kr för att folk inte ska dumpa bilar i naturen så blir jag väldigt tveksam. Då skulle vi nämligen näst intill acceptera att folk fick göra vad som helst med bilarna, ställa dem var som helst och låta dem bli stående var som helst. Det vore inte rätt typ av signal, tycker jag.

Anf. 52 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Låt oss inte se allt i svart eller vitt, miljöministern! Jag tror att det finns en skala däremellan. Jag ska inte hänga upp mig på huruvida vi nu kallar det för premier eller subventioner.

Det här är faktiskt ett problem. Jag fick inte det bekräftat, men jag utgår från att vi har samma syn på det.

Innan jag kom hit till riksdagen hade jag under flera år kört mer än 5 000 mil per år och upplevt mycket klart hur de gamla diesel- och bensinmotorerna, som kan vara mer än 20 år gamla, inte alls uppfyller rimliga krav på utsläpp. Detta är alltså ett klart miljöproblem när det gäller utsläppen.

Carina Adolfsson har beskrivit hur miljöproblemen också kan verka som nedskräpning i naturen. Det är det andra.

Jag har också respekt för kostnader. Jag deltar ju inte i några skattesamtal, och jag hade fått uppfattningen att de avsomnade skattesamtalen också var avslutade. Men vi hörde ju här i kammaren tidigare att någon hänvisade till skattesamtalen. Kanske är det här en möjlighet att fundera över? Det är bara ett litet råd. Fundera över de stora pengar som har avsatts till avsättning av skogsmark! Det är enormt stora avsättningar som har gjorts av sådan mark. Fundera över om man kanske ändå kunde

bromsa den takten lite och möjligen få in några pengar på det här kontot. Jag vet att det är två vitt skilda miljöområden som vi resonerar om, men jag har hyggligt god insikt i sektorn och vet att man kanske ändå kan ställa frågan.

Som sagt: Visst är detta ett miljöproblem, och visst kan vi hoppas på lite större ambitioner än dem som vi har kunnat läsa om i svaret. Låt oss se en möjlighet att höja premien en bit på väg. Vi kan kanske enas om en långsiktig inriktning på att höja den etappvis. Det har man gjort i något annat land.

Anf. 53 CARINA ADOLFSSON (s):

Fru talman! Nej, jag menar inte att vi på något sätt ska betala bilarna som är dumpade i naturen. Jag tror att en hel del av de bilar som vi mer och mer ser övergivna längs med våra vägar inte står där för att man har dumpat dem, utan jag tror snarare att man har kört av vägen eller att något har hänt. Man ser sedan inte att det finns något större ekonomiskt värde i att lägga pengar på att få hem sin bil och ta hand om den på det sätt som man borde göra. Jag tror att det mer är detta som styr människorna.

Därför tror jag på en tillfällig höjning av premien. Jag tror inte att man ska införa en hög premie långsiktigt, utan att man kör det hela som en kampanj under exempelvis sex eller nio månader, vilket förslaget i Vägtrafikbeskattningsutredningen innebär, om jag kommer ihåg rätt.

Jag tror att det är bra för miljön om vi kan få färre bilar som inte har avgasrening. Om jag kommer ihåg rätt har vi i dag 1,8 miljoner bilar i landet som inte har avgasrening. Det tycker jag är ett problem för miljön. Därför tycker jag att det skulle vara positivt att nu, när det går bra för Sverige, genomföra en sådan här kampanj för att få undan ett visst antal av de här bilarna. Nu har ju människorna kanske lite mer ekonomiskt utrymme för att göra en investering i en bättre bil.

Anf. 54 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Åke Sandström och, för den delen, också Carina Adolfs-son och jag kan glädja oss åt att vi har rättat till den svenska ekonomin, så att det nu går bra. Det gör att nybilsförsäljningen nu ökar ordentligt, vilket också, men kanske med lite fördröjning, kommer att innebära att utfasningen av gamla bilar också kommer att ta fart. Detta sker genom att människor får högre inkomster, ser lite mer positivt på framtiden och vågar investera i en ny bil.

De bedömningar som finns visar att de äldre bilarna som tillkom före katalysatortiden kommer att försvinna ganska snabbt. Det blir en minskning med 75 % fram till 2010, spår Naturvårdsverket i en bedömning som man har gjort.

Låt mig sedan säga och göra klart att det inte kommer att bli aktuellt att använda anslagen till inköp av skogar för att finansiera den här typen av åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

11 § Svar på interpellation 1999/2000:391 om import av entusiastfordon

Anf. 55 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Johnny Gylling har frågat mig om jag kommer att verka för en lättning av importreglerna för fordon av årsmodell 1989–1992 och om hur jag ska få bilentusiasterna i Sverige att ta miljöfrågorna på allvar när deras bilintresse motarbetas av svenska myndigheter.

I ett frågesvar till interpellanten har jag redogjort för bakgrunden till Sveriges restriktiva hållning till import av bilar av dessa årsmodeller från övriga medlemsländer inom EU och uttalat att det inte var läge att ändra den. Skälet är att våra utsläpp av kväveoxider, kolväten och partiklar i så fall ökar. I Sverige var modern avgasrening obligatorisk för bilar av dessa årsmodeller, men inte inom EU för de här årgångarna.

I detta sammanhang vill jag framhålla att regeringen redan har underlättat importen av entusiastfordon genom att tillåta import av bilar av 1988 års modell eller äldre. Det är uppenbart att det beslutet har medfört en ökad import av bruksbilar utan modern avgasrening, men dessa bruksbilar är utsläppsmässigt jämförbara med svenska bilar av samma årsmodell.

Jag delar interpellantens bedömning att rena hobbyfordon är en marginell fråga ur miljösynvinkel. Men det är inte det som är problemet, utan det är i stället: Var går gränsen mellan bruksfordon och entusiastfordon? Det som avgör synen på importen av bilar av 1989–1992 års modeller från andra EU-länder är att den huvudsakligen består just av bruksbilar. Bilar av dessa årsmodeller körs i genomsnitt 1 100 mil per år och svarar alltså för en betydande andel av personbilarnas sammanlagda körsträcka. I många fall är det dessutom bilar som har en lång kvarvarande körsträcka innan de skrotas. Eftersom importen av såväl 1993 som 1988 års modeller är stor torde även importen av bilar av årsmodellerna 1989–1992 bli betydande om importreglerna lättas upp.

Personbilarna svarar i dag för omkring 20 % av de nationella utsläppen av såväl kväveoxider som kolväten. Bilar utan modern avgasrening svarar för en femtedel av personbilarnas sammanlagda körsträcka, men är helt dominerande vad gäller personbilarnas utsläpp. De står för drygt två tredjedelar av kväveoxidutsläppen, nästan tre fjärdedelar av kolväteutsläppen och hälften av partikelutsläppen.

Merparten av dessa utsläpp kommer dessutom från bilar med bra körbarhet, dvs. i allmänhet de yngsta bilarna utan katalysator.

Utsläppen av koldioxid påverkas inte av avgasreningsutrustningen. Det är körsträckan och bränsleförbrukningen som avgör utsläppens storlek. I det fallet är äldre bilar därmed totalt sett ett mindre problem än nyare.

Sverige har internationellt åtagit sig att minska utsläppen av luftföroreningar. Genom exempelvis Göteborgsprotokollet har vi bundit oss att ytterligare minska kväveoxidutsläppen. För att infria detta och andra åtaganden arbetar regeringen nu med att minska utsläppen från samtliga källor av betydelse. Även små och medelstora källor kommer att beröras. Till dessa hör gräsklippare och andra arbetsmaskiner.

En omfattande nyrekrytering av bilar med god körbarhet men utan modern avgasrening till den svenska bilparken kan äventyra möjligheter-

na att infria dessa åtaganden. Mot den bakgrunden är det inte motiverat att ändra den svenska inställningen till import av bilar av årsmodellerna 1989–1992 utan modern avgasrening.

Vad gäller interpellantens andra delfråga – om svenska myndigheters inställning till bilentusiaster – vill jag framhålla att de regler som av den enskilde kan upplevas som en begränsning måste sättas in i sitt sammanhang. Reglerna har tillkommit med syftet att minska utsläppen av luftföroreningar, och hittills har detta arbete lyckats i så måtto att trafikens utsläpp av kväveoxider och kolväten nu minskar som resultat av de stränga avgaskraven.

Anf. 56 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Det känns bra att vi kan debattera någonting som handlar om entusiasm här i riksdagens kammare i dag. Det är inte alltid vi kan göra det.

Jag har begärt den här debatten av flera orsaker. En orsak är att jag via ett enskilt fall har sett hur en av alla dessa bilentusiaster behandlats när han försökt importera och registrera en väldigt speciell bil här i Sverige. Ett annat skäl är att jag faktiskt är bekymrad över hur regering och riksdag ska få människor att ta utsläppsproblemen på allvar när vi själva ofta silar mygg och sväljer kameler, som jag tror att ordspråket lyder.

Jag vill ta upp ett exempel på det här. Jag är medveten om att ministern inte kan svara för enskilda händelser, och det begär jag inte heller. Men jag vill kort redogöra för det här fallet, och jag hoppas att ministern då bättre kan förstå mina frågor.

En man importerar 1998 en begagnad Ferrari från Tyskland. Bilen är en s.k. jubileumsmodell från 1988 då Ferrari fyllde 40 år. Detta exemplar lämnade fabriken i januari 1989, och därför klassar svenska myndigheter bilen som årsmodell 1989. Det innebär nya avgasreningskrav – katalysator måste finnas och bilen måste byggas om. Bilägaren vänder sig då till Naturvårdsverket för att få dispens. Men det beviljas ej eftersom Naturvårdsverket bestämt sig för att ha de här restriktiva kraven på årsmodellerna 1989–1992.

Ferrarins ägare överklagar till länsrätten med hänvisning till Romfördragets artiklar 30 och 36 som handlar om att kvantitativa importrestriktioner ska vara förbjudna mellan medlemsstaterna. Undantag kan göras om hänsyn måste tas till den allmänna moralen, allmän ordning eller säkerhet eller intresse att skydda människors eller djurs hälsa och liv m.m. Stockholms länsrätt har i april 1999 gett bilägaren rätt i sin överklagan. Han får registrera sin bil. Men vad händer då? Jo, Naturvårdsverket överklagar länsrättens beslut.

Vi har alltså en statlig myndighet som, av påstådd miljöhänsyn, för en kamp mot import av bilar. Det är bara det att i detta enskilda fall skulle bilen kanske rulla 100 mil per år mellan bilutställningar.

För över hundratusen, kanske flera hundra tusen, människor i Sverige i dag är bilen inte bara ett fortskaffningsmedel utan också ett fritidsintresse. Man umgås i bilklubbar, man bygger om sina bilar, man vårdar dem och visar upp dem på utställningar. I detta finns ett kulturvärde och en social gemenskap som faktiskt betyder mycket för samhället.

Vad skulle hända om man lättade upp de här importrestriktionerna? Skulle vi få en flod av äldre bilar utan modern avgasrening hit? Knapp-

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

ast. Årmodellerna fram till 1992 blir ju äldre för varje år, och snart är det bara entusiastbilarna kvar. Ministern bekräftade ju i den förra debatten om skrotningspremier att detta är ett övergående problem.

Enligt färsk statistik från riksdagens utredningstjänst körs åtta mil av tio med katalysatorbilar i vårt land i dag. År 1997 hade vi ca 50 % katalysatorbilar, och 1999 hade det ökat till ca 65 %.

Jag tror att ett sätt att bli av med många av miljöförstörarna bland de äldre bilarna är att höja skrotningspremien, som debatterades alldeles nyss. Ett annat sätt är att informera om skillnaden i utsläpp mellan en äldre bil med dåligt inställd motor och samma bil med nyservad motor.

Jag hävdar alltså att det inte är bilen som är problemet – det är bränslet, utsläppen och motorerna.

Fru talman! Risken är alltså att de här bilentusiasterna inte lyssnar längre när vi presenterar miljömål och nollvisioner. Vi måste vara trovärdiga i miljöarbetet.

Anf. 57 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Ja, vi måste vara trovärdiga i miljöarbetet. Johnny Gylling sade att bilar med katalysatorer i dag svarar för ungefär 80 % av körsträckan. Det är säkert riktigt. Det stämmer i och för sig också med de uppgifter som jag lämnade i mitt interpellationssvar. Men problemet är, som jag sade förut, att de 20 % som inte har katalysator svarar för två tredjedelar av kväveoxidutsläppen, tre fjärdedelar av kolväteutsläppen och ungefär hälften av partikelutsläppen. Det är det miljömässiga problemet.

Man kan ju hoppas att man inte får mer än entusiastbilar in i Sverige om man släpper på restriktionerna, men vi vet ju, Johnny Gylling, att så blir inte fallet. Om vi ser på inköpen av bilar från åren före och åren efter den här perioden, kan vi göra en bedömning som innebär att vi kommer att få ta emot 8 000–10 000 bilar om året från de här årgångarna. Det här klingar av så småningom, men det klingar av för långsamt för att vi ska kunna använda det som ett argument. Och innan det klingar av kommer vi att ha 40 000–50 000 bruksbilar av det här slaget. Bara en oerhört liten del av dem kommer självfallet att vara entusiastbilar.

Jag kan mycket väl sätta mig in i hur man känner sig när man vill skaffa sig en raritetsbil från just de här årgångarna för att införliva i en samling. Jag hoppas verkligen att de som är aktiva i de här klubbarna också tänker på konsekvenserna om man skulle öppna inte bara för entusiastbilar utan även för andra bilar. Såvitt jag vet finns det ingen i dag som har något förslag eller några tankar på hur man ska avgränsa entusiastbilarna från vanliga bruksbilar.

Jag kan ju, som jag nyligen sade, inte kommentera det här Ferrarifallet. Men låt mig ändå säga att jag har tagit det till mig. Kom ihåg det framöver!

Jag tycker att det här är en lite knepig fråga. Ska man, för att göra det möjligt att köpa ett antal entusiastbilar – hur många vet jag inte, men det kan inte vara särskilt många i de här relativt nya årgångarna – öppna för att föra in 40 000 bilar av det här slaget i Sverige? Tyvärr kommer jag inte till någon annan slutsats än att vi inte kan öppna för detta.

Däremot kan det möjligen bli aktuellt att öppna för den här importen längre in i framtiden när risken för att många av de här bilarna blir

bruksbilar minskar. Då ökar ju sannolikheten för att det faktiskt är entusiastbilar. Det vill jag inte slå igen någon dörr för.

Anf. 58 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Då ska jag be att så småningom få lägga fram ett konkret förslag till ministern som skulle kunna öppna den här dörren på ett bra sätt. Ministern har ju antytt att han är villig att göra det i så fall.

Jag vill absolut inte förringa problemen med utsläppen från bilarna. Jag vill tvärtom att vi ska sätta in åtgärder mot dem, men det ska vara på ett genomtänkt sätt. För att vi ska kunna det måste vi – när jag säger vi menar jag både myndigheter och politiker – vara trovärdiga i miljödebatten. Det är fel att tro att bilentusiasterna inte bryr sig om miljön. Jag läste t.ex. om Volvo-PV-klubben som håller på att skaffa fram katalysatorer till sina medlemmars gamla bilar och uppmuntrar dem att köpa dessa för miljöns skull.

På en hemsida för privatimportörer kan man läsa följande: ”Ingen är betjänt av att gamla Svedala översvämmas av vanskötta, mätarskruvade och slutkörda bilar med utsläppsnivåer som inte ens skulle godkännas på ett polskt kolkraftverk.”

Det finns alltså ett intresse även hos entusiasterna för att vi ska vårda miljön. Men man vill samtidigt vårda det kulturella intresse man har för sina bilar.

Ministern delar ju min bedömning att rena hobbyfordon är en marginell fråga ur miljösynpunkt. Problemet är då att särskilja dessa från vanliga bruksfordon.

Den bild som ministern har angett om hur många bilar som skulle kunna tänkas importeras om man helt lättade på reglerna kan jag inte riktigt dela. Jag har försökt att läsa statistik, jag har ringt och talat med människor som förmedlar import osv. Det är i alla fall ingen av dem som tror att det skulle välla in bruksbilar av årsmodellerna 1989–1992, utan det blir snart uteslutande det som vi kallar för entusiastbilar.

Men om ministern nu inte kan tänka sig att lätta totalt på importkraven, tror jag att ministern skulle vinna i trovärdighet om han kunde göra en generell lättnad vad gäller entusiastfordonen. Då har jag ett konkret förslag: Ett enkelt sätt att särskilja dessa från vanliga bruksbilar är att kräva en specialförsäkring för att man ska få dispens. Det finns redan i dag sådana försäkringar av olika varianter för entusiastbilar. Då garanterar man en kort körsträcka – 500 mil brukar det vara. Man åtar sig också att ha extra stöldskydd och mycket annat för att försäkringsbolaget ska godkänna fordonet. Kan man visa upp en sådan försäkring, tycker jag att man borde få dispens från de avgaskrav som finns. Min slutliga fråga till ministern är om han kan tänka sig att ta ett initiativ i den riktningen.

Anf. 59 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag kan tänka mig i stort sett vad som helst. Låt mig ta till mig den här idén och fundera på den. Jag kan väl redan nu se några svagheter i upplägget, men jag ska fundera och försöka tränga in i det hela lite mer.

Avslutningsvis vill jag tacka för debatten och säga att jag tycker att det är synd att det inte finns en Ferrariklubb som har samma inställning som PV-klubben har.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 60 JOHNNY GYLLING (kd):
Fru talman! Jag vill bara tacka för debatten och är glad att ministern har visat den entusiasm som även bilentusiasterna har i den här frågan. Tack så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Anmälan om inkomna faktrapmemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktrapmemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Grönbok om handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom Europeiska unionen *KOM (2000) 87*

Förslag till rådets beslut om att inrätta en kommitté för social trygghet *KOM (2000) 134*

13 § Anmälan om uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 14 april 2000 inkommit.

14 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

1999/2000:Ju26–Ju34 till justitieutskottet

1999/2000:Sk26–Sk30 till skatteutskottet

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

1999/2000:116 Subjektiva rekvisit i vissa straffbestämmelser på sjöfartsområdet

Konstitutionsutskottets betänkande

1999/2000:KU19 Riksdagens parlamentariska ledningsorganisation samt ny förvaltningsorganisation för riksdagen

Justitieutskottets betänkanden

1999/2000:JuU17 Polissamarbete m.m. inom Schengen

1999/2000:JuU19 Internationell rättslig hjälp i brottmål

1999/2000:JuU20 Tillträde till internationella instrument mot penningförfalskning

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

Prot.
1999/2000:110
16 maj

den 15 maj

1999/2000:932 av *Siw Wittgren-Ahl* (s) till finansminister Bosse Ringholm

Sänkt moms för nöjesparker

1999/2000:933 av *Gudrun Lindvall* (mp) till miljöminister Kjell Larsson
Gamla träd och hotade arter

1999/2000:934 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialminister Lars Engqvist

Hjälpmedelsbehov

1999/2000:935 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsrådet Mona Sahlin

Hyressättning av fastigheter på Öja (Landsort)

1999/2000:936 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Avfallsskattens negativa konsekvenser

1999/2000:937 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg

Strömmingsbeståndet i Stockholms skärgård

1999/2000:938 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Felaktig placering i särskolan

den 16 maj

1999/2000:939 av *Anders Sjölund* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Betyg före årskurs 8

1999/2000:940 av tredje vice talman *Rose-Marie Frebran* (kd) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Rätt betyg utan kostnad

1999/2000:941 av *Sylvia Lindgren* (s) till miljöminister Kjell Larsson
Antibakteriella ämnen i konsumentprodukter

1999/2000:942 av *Lennart Beijer* (v) till statsrådet Mona Sahlin

Elöverkänslighet

1999/2000:943 av *Cecilia Magnusson* (m) till statsrådet Ingela Thalén
Överlåtelse av tillfälliga pappadagar

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 maj.

Prot.
1999/2000:110
16 maj

17 § Kammaren åtskildes kl. 16.34.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot.
1999/2000:110
16 maj

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellation 1999/2000:373 om det svenska försvaret.....	2
Anf. 1 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	2
Anf. 2 BERIT ANDNOR (s).....	3
Anf. 3 TONE TINGSGÅRD (s).....	4
Anf. 4 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	5
Anf. 5 BERIT ANDNOR (s).....	5
Anf. 6 TONE TINGSGÅRD (s).....	6
Anf. 7 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	7
Anf. 8 BERIT ANDNOR (s).....	7
4 § Svar på interpellation 1999/2000:345 om asylärenden.....	7
Anf. 9 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	7
Anf. 10 KARIN ENSTRÖM (m).....	8
Anf. 11 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	9
Anf. 12 KARIN ENSTRÖM (m).....	9
Anf. 13 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	9
Anf. 14 KARIN ENSTRÖM (m).....	10
5 § Svar på interpellation 1999/2000:358 om läkare utan uppehållstillstånd.....	10
Anf. 15 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	10
Anf. 16 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd).....	11
Anf. 17 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	12
Anf. 18 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd).....	12
Anf. 19 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	13
Anf. 20 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd).....	14
6 § Svar på interpellation 1999/2000:397 om bistånd till Guinea-Bissau.....	14
Anf. 21 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	14
Anf. 22 MARIANNE ANDERSSON (c).....	15
Anf. 23 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	16
Anf. 24 TALMANNEN.....	17
Anf. 25 MARIANNE ANDERSSON (c).....	17
Anf. 26 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	18
Anf. 27 MARIANNE ANDERSSON (c).....	18
Anf. 28 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	18
7 § Svar på interpellation 1999/2000:400 om kommunernas arbete med storstadssatsningen.....	19
Anf. 29 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	19
Anf. 30 ANDERS YGEMAN (s).....	19
Anf. 31 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	20
Anf. 32 ANDERS YGEMAN (s).....	21
Anf. 33 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	22
Anf. 34 ANDERS YGEMAN (s).....	22

Anf. 35 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	23
8 § Svar på interpellation 1999/2000:306 om skatt på avfallsförbränning	23
Anf. 36 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	23
Anf. 37 KARIN SVENSSON SMITH (v)	25
Anf. 38 HARALD NORDLUND (fp).....	26
Anf. 39 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	26
Anf. 40 KARIN SVENSSON SMITH (v)	27
Anf. 41 HARALD NORDLUND (fp).....	28
Anf. 42 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	28
Anf. 43 KARIN SVENSSON SMITH (v)	29
9 § Svar på interpellation 1999/2000:381 om strandstädning.....	29
Anf. 44 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	29
Anf. 45 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	31
Anf. 46 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	32
Anf. 47 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	33
10 § Svar på interpellation 1999/2000:390 om skrotningspremien för bilar	33
Anf. 48 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	33
Anf. 49 ÅKE SANDSTRÖM (c)	34
Anf. 50 CARINA ADOLFSSON (s).....	35
Anf. 51 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	35
Anf. 52 ÅKE SANDSTRÖM (c)	36
Anf. 53 CARINA ADOLFSSON (s).....	37
Anf. 54 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	37
11 § Svar på interpellation 1999/2000:391 om import av entusiastfordon.....	38
Anf. 55 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	38
Anf. 56 JOHNNY GYLLING (kd)	39
Anf. 57 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	40
Anf. 58 JOHNNY GYLLING (kd)	41
Anf. 59 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	41
Anf. 60 JOHNNY GYLLING (kd)	42
12 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	42
13 § Anmälan om upppteckningar från EU- nämndssammanträde	42
14 § Hänvisning av ärenden till utskott	42
15 § Bordläggning.....	42
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	43
17 § Kammaren åtskildes kl. 16.34.	44

